

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU

27. YASAMA DÖNEMİ
FAALİYET RAPORU

ANKARA 2023

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU

27. YASAMA DÖNEMİ
FAALİYET RAPORU

Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu tarafından yayımlanmıştır.

Bu kitabın dağıtımı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu tarafından yapılmaktadır.

Yayın No:

Adres: TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, 06543 Bakanlıklar/ANKARA

E-posta: kefek@tbmm.gov.tr

Baskı: TBMM Basımevi, Ankara, 2023

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	iv
I- KOMİSYON HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	1
A) Komisyonun Misyon ve Vizyonu.....	1
B) Komisyonun Görev ve Yetkileri.....	1
C) Komisyon Üyelikleri.....	2
D) Komisyonun Çalışma Usul ve Esasları.....	11
II- KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİNE İLİŞKİN GERÇEKLEŞTİRİLEN HUKUKİ DÜZENLEMELER	12
A) Ulusal Mevzuat	12
1. Anayasa	12
2. Türk Medeni Kanunu.....	12
3. Aile Mahkemeleri	14
4. Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun.....	15
5. İş Kanunu	15
6. Türk Ceza Kanunu	17
7. Devlet Memurları Kanunu	21
8. Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunu	23
9. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve 2926 Sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu	24
10. Diğer Yasal Mevzuat	26
B) Politika Belgeleri	29
1. Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı	29
2. 11. Kalkınma Planı	29
III- KOMİSYON ÇALIŞMALARI.....	33
A) Komisyon Toplantıları	33
1. 16 Temmuz 2018 Tarihli Komisyon Toplantısı	33
2. 26 Temmuz 2018 Tarihli Komisyon Toplantısı	33
3. 10 Ekim 2018 Tarihli Komisyon Toplantısı	34
4. 31 Ekim 2018 Tarihli Komisyon Toplantısı	34
5. 14 Kasım 2018 Tarihli Komisyon Toplantısı.....	34
6. 11 Aralık 2018 Tarihli Komisyon Toplantısı.....	35
7. 15 Mayıs 2019 Tarihli Komisyon Toplantısı	35
8. 7 Kasım 2019 Tarihli Toplantı	35
9. 5 Mart 2020 Tarihli Toplantı.....	36
10. 1 Temmuz 2020 Tarihli Toplantı.....	37
11. 16 Temmuz 2020 Tarihli Toplantı.....	37

12. 4 Mart 2021 Tarihli Toplantı.....	37
13. 8 Temmuz 2021 Tarihli Toplantı.....	37
14. 22 Mart 2022 Tarihli Toplantı.....	38
15. 5 Nisan 2023 Tarihli Toplantı	39
B) Alt Komisyonlar	41
1. İstanbul Sözleşmesinin Etkin Uygulanması ve İzlenmesi Alt Komisyonu.....	41
2. Başta Kız Çocukları Olmak Üzere Gençlerin Bilim, Teknoloji, Matematik ve Mühendislik Alanlarına Yönlendirilmesi Alt Komisyonu.....	43
3. Kadınların İş ve Aile Yaşamlarının Uyumlaştırılmasında Karşılaşılan Sorunların Tespiti ve Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi Alt Komisyonu	44
4. Kadın İstihdamının Arttırılması, Kadın Girişimciliğinin, Kooperatifçiliğinin Güçlendirilmesi Ve Desteklenmesi Kapsamında Mevcut Sorunların Tespiti Ve Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi Konulu Alt Komisyonu	46
C) Komisyonun Proje Faaliyetleri.....	49
1. Kadın Erkek Eşitliğine Duyarlı Bütçeleme Eğitimleri	49
2. Mardin’de Düzenlenen Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Siyasi Liderlik ve Katılım Çalıştay1.....	50
3. 1–3 Kasım 2019 Tarihleri Arasında İstanbul’da Düzenlenen Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Siyasi Liderlik ve Katılım Çalıştay1.....	51
4. 5 Aralık 2020 Kadın Hakları Günü Özel Etkinliği.....	53
5. Kadınlar için Daha Çok ve Daha İyi İşler Programı Danışmanlık Komitesi Çevrimiçi Toplantısı	53
6. Yasa Taraması Çalışması	53
7. Yerel Eşitlik Birimlerinin Haritalandırılması Çalışması.....	53
8. Eşitliği Kamusal Hayata Getirmek: Batı Balkanlar ve Türkiye’de Yeni Bir Kalkınma Bağlamında Katılım ve Karar Alma Eğilimleri ve Perspektifleri” Temalı Ön Hazırlık Çalışması.....	54
9. Siyasette ve İş Hayatında Kadınların Liderliğinin ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi” projesinin Lansmanı	54
10. Türkiye’de Kadın-Erkek Eşitliğine Duyarlı Planlama ve Bütçelemenin Uygulanması Projesi	55
D) Komisyonun 11. Kalkınma Planına Katkıları.....	57
IV- KOMİSYONUN YURT DIŞI ZİYARETLERİ	60
1. Uluslararası Kadın Parlamenterler Grubu Kongresi.....	60
2. BM Kadının Statüsü Komisyonu 63’üncü Oturumuna Katılım ve ABD’deki Diğer Temaslar.....	61
3. BM Kadın Statüsü Komisyonunun 63. Oturumu Kapsamında Düzenlenen Yan Etkinlikler.....	62
3.1. Sürdürülebilir Sosyal Koruma için Aile Kurumunun Rolü.....	62
3.2. Yeni Nesillerin Güçlendirilmesinde Kadın Dostu Politikaların Rolü.....	64

4. Dünya Kadın Parlamenterler Zirvesi'ne Katılım.....	66
5. BM Kadının Statüsü Komisyonu 65'inci oturumu.....	67
6. Özbekistan Çalışma Ziyareti	68
7. BM Kadının Statüsü Komisyonu 66'ncı oturumu.....	69
V- KOMİSYONA YAPILAN BİREYSEL BAŞVURULAR İLE HAVALA EDİLEN İŞLER	
.....	73
A) Komisyona Yapılan Bireysel Başvurular	73
B) Komisyona Havale Edilen İşler	74

GİRİŞ

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu (KEFEK), kadın haklarının korunması ve geliştirilmesi ile kadın erkek fırsat eşitliğinin sağlanması amaçları doğrultusunda parlamento düzleminde bir mekanizma olarak 24 Mart 2009 tarihinde yürürlüğe giren 5840 sayılı Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu ile kurulmuştur. KEFEK, mezkûr Kanun'da belirtilen yetkileri çerçevesinde yasama faaliyetleri yanında denetim fonksiyonu da icra etmektedir. Bu kapsamda Komisyon, TBMM Başkanlığı tarafından kendisine havale edilen kanun teklifleri ile olağanüstü hal sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerini görüşmenin yanı sıra kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemektedir. Diğer taraftan Komisyon; bünyesinde kurulan alt komisyonlar marifetiyle ihtisas alanındaki konularda raporlar hazırlamakta, ulusal ve uluslararası kuruluşlarla birlikte çeşitli proje ve etkinliklere imza atmaktadır.

Başkanlığımız tarafından hazırlanan faaliyet raporu beş bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, Komisyon üyeleri, Komisyonun görev ve yetkileri, Komisyonun çalışma usulüne ilişkin genel bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümde, kadın erkek fırsat eşitliği kapsamında çıkarılan kanunlar ile diğer ikincil hukuki düzenlemelere yer verilmiştir. Üçüncü bölümde, Komisyonun genel faaliyetlerini oluşturan komisyon toplantıları, alt komisyonlar ile proje kapsamında yapılan faaliyetlere ve 11. Kalkınma Planının hazırlanması sürecinde yapılan katkılara yer verilmiştir. Dördüncü bölümde, Komisyonun kadın haklarının geliştirilmesi ile kadın erkek fırsat eşitliğinin sağlanması amacıyla yurtdışındaki toplantı ve kongrelere katılımına yer verilmiştir. Beşinci ve son bölümde ise Komisyona yapılan bireysel başvurular ile Komisyona havale edilen kanun tekliflerine ilişkin verilere yer verilmiştir. Kanun teklifleri içeriklerine ilişkin bilgiler TBMM internet sitesinde detaylı olarak yayınlanmaktadır.

I- KOMİSYON HAKKINDA GENEL BİLGİLER

A) Komisyonun Misyon ve Vizyonu

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun misyonu; kadın haklarının korunması ve geliştirilmesini sağlamak, kadın erkek fırsat eşitliğinin sağlanmasına yönelik olarak Ülkemizde ve uluslararası alandaki gelişmeleri izleyerek bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni bilgilendirmektir.

Komisyonun vizyonu ise kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına ilişkin sorunların gerek yasal düzeyde gerek uygulamada iyileştirilmesini sağlayarak etkili bir parlamenter denetim oluşturmaktır.

B) Komisyonun Görev ve Yetkileri

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun görevleri 25.2.2009 tarihli ve 5840 sayılı Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu'nun 3'üncü maddesinde düzenlenmiştir.

Buna göre Komisyonun görevleri şunlardır:

- Kendisine esas veya tali olarak havale edilen işleri görüşmek, Başkanlığın talebi üzerine ya da istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan kanun teklifleri ile olağanüstü hal sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin kadın erkek eşitliği konusunda T.C. Anayasasına, uluslararası gelişmelere ve yükümlülöklere uygunluğunu inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak.
- Her yasama yılının sonunda Türkiye'deki kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik gelişmelere ve Komisyonun o yıla ait faaliyetlerine ilişkin bir değerlendirme raporu hazırlamak ve bunu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmak.
- Kadın hakları ile kadın erkek eşitliğini sağlamaya yönelik olarak diğer ölkelerdeki ve uluslararası kuruluşlardaki gelişmeleri takip etmek, gerektiğinde yurt dışında incelemelerde bulunmak ve bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmek.
- Kadın erkek eşitliği konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarına ilişkin gerekli bilgi ve dokümanları temin etmek.
- Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu uluslararası anlaşmaların kadın erkek eşitliği ve kadın hakları konusundaki hükümleri ile T.C. Anayasası ve diğer ulusal mevzuat arasında uyum sağlamak için yapılması gereken değişiklikleri ve düzenlemeleri belirlemek.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale edilen kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek ve gerekli gördüğü hâllerde ilgili mercilere iletmek.
- Kadın erkek eşitliği konusunda kamuoyunu bilgilendirici etkinlikler yapmak.

5840 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesi uyarınca, Komisyon, görevleri ile ilgili olarak genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile gerçek ve tüzel kişilerden kanunlarda

öngörülen usullere uyarak bilgi istemek ve ilgililerini çağırarak bilgi almak yetkisine sahiptir.

Komisyon, görev alanıyla ilgili faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum örgütleri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının çalışmalarından yararlanabilir.

Komisyon, gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların bilgisine başvurabilir ve Ankara dışında da çalışabilir.

C) Komisyon Üyelikleri

Komisyonun oluşumu, 5840 sayılı Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu'nun 2'nci maddesinde düzenlenmiştir.

Komisyonun üye sayısı; Danışma Kurulunun teklifi üzerine, Genel Kurulca belirlenmektedir. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunda; siyasi parti grupları ile bağımsızlar TBMM'deki sayılarının -boş üyelikler hariç- üye tam sayısına nispet edilmesi ile bulunacak yüzde oranına uygun olarak temsil edilirler. 27'nci Yasama Döneminde Komisyonun üye sayısı 26 olarak belirlenmiştir.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üyeleri belirlenirken kadın milletvekilleri ile insan hakları konusunda uzman milletvekillerine öncelik tanınır.

Komisyon için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi üç yıldır. Görev süreleri yenileri seçilinceye kadar devam eder.

Komisyon, siyasi parti gruplarının yüzde oranlarına göre bir başkan, iki başkanvekili, bir sözcü ve bir kâtip seçer. Bu seçim için Komisyon; üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanır. Toplantıya katılanlarının salt çoğunluğunun gizli oyuyla karar alır.

27'nci Yasama Döneminde, Komisyon üyelikleri 1'inci Devre seçimleri, 16 Temmuz 2018 tarihinde gerçekleştirilmiştir. 16 Temmuz 2018 tarihinde gerçekleştirilen ilk toplantıda, Komisyon Başkanlığına Adana Milletvekili Jülide SARIEROĞLU seçilmiştir. Komisyonun Başkanlık Divanı ve üyeleri ilk olarak aşağıdaki şekilde oluşmuştur:

Görevi	Üyenin Adı Soyadı	Seçim Çevresi	Partisi
BAŞKAN	Jülide SARIEROĞLU	Adana	AK PARTİ
BAŞKANVEKİLİ	Habibe ÖÇAL	Kahramanmaraş	AK PARTİ
BAŞKANVEKİLİ	Candan YÜCEER	Tekirdağ	CHP
SÖZCÜ	Zemzem Gülender AÇANAL	Şanlıurfa	AK PARTİ
KÂTİP	Filiz KERESTECİOĞLU DEMİR ¹	Ankara	HDP
ÜYE	Dirayet Dilan TAŞDEMİR	Ağrı	HDP
ÜYE	Gamze TAŞCIER	Ankara	CHP
ÜYE	Nevin TAŞLIÇAY	Ankara	MHP
ÜYE	Tuba VURAL ÇOKAL	Antalya	İYİ PARTİ
ÜYE	Arzu AYDIN	Bolu	AK PARTİ
ÜYE	Muhammet Naci CİNİSLİ	Erzurum	İYİ PARTİ
ÜYE	Jale Nur SÜLLÜ	Eskişehir	CHP

¹ Komisyonun 26 Temmuz 2018 tarihli komisyon toplantısında Komisyonunda boş bulunan kâtip üyelik için seçim yapılmıştır. Yapılan seçim sonucunda, Komisyon Sözcülüğüne Ankara Milletvekili Filiz KERESTECİOĞLU DEMİR seçilmiştir.

ÜYE	Derya BAKBAK	Gaziantep	AK PARTİ
ÜYE	Necati TIĞLI	Giresun	CHP
ÜYE	Sabahat ÖZGÜR SOY ÇELİK	Hatay	AK PARTİ
ÜYE	Suzan ŞAHİN	Hatay	CHP
ÜYE	Arzu ERDEM	İstanbul	MHP
ÜYE	S. Sera KADIGİL SÜTLÜ	İstanbul	CHP
ÜYE	Fatih Süleyman DENİZOLGUN	İstanbul	AK PARTİ
ÜYE	Züleyha GÜLÜM	İstanbul	HDP
ÜYE	İmran KILIÇ	Kahramanmaraş	AK PARTİ
ÜYE	Hülya NERGİS	Kayseri	AK PARTİ
ÜYE	Yelda EROL GÖKCAN	Muğla	AK PARTİ
ÜYE	Semiha EKİNCİ	Sivas	AK PARTİ
ÜYE	Çiğdem KONCAGÜL	Tekirdağ	AK PARTİ
ÜYE	Bahar AYVAZOĞLU	Trabzon	AK PARTİ

İstanbul Milletvekili Fatih Süleyman DENİZOLGUN'un istifası nedeniyle boşalan üyeliğe İstanbul Milletvekili Tülay KAYNARCA seçilmiştir.

Adana Milletvekili Jülide SARİEROĞLU'nun istifası nedeniyle, 3 Ekim 2018 tarihinde Komisyon üyeliğine seçilen İstanbul Milletvekili Canan KALSIN, boşalan Komisyon Başkanlığı için 10 Ekim 2018 tarihli toplantıda yapılan seçim sonucunda, aynı zamanda Komisyon Başkanı olarak seçilmiştir.

Kahramanmaraş Milletvekili ve Komisyon Başkanvekili Habibe ÖÇAL'ın Komisyon üyeliğinden çekilmesi üzerine boş olan üyeliğe 27.11.2018 tarihinde Kütahya Milletvekili Ceyda ÇETİN ERENLER seçilmiştir. 11 Aralık 2018 tarihinde yapılan Komisyon toplantısında ise, Komisyon Başkanvekilliğine Kayseri milletvekili Hülya NERGİS seçilmiştir.

Komisyonun 27'nci Yasama Dönemi 1'inci ve 2'nci Yasama Yıllarında görev yapan üyeleri aşağıda gösterilmiştir

Görevi	Üyenin Adı Soyadı	Seçim Çevresi	Partisi
BAŞKAN	Canan KALSIN	İstanbul	AK PARTİ
BAŞKANVEKİLİ	Hülya NERGİS	Kayseri	AK PARTİ
BAŞKANVEKİLİ	Candan YÜCEER	Tekirdağ	CHP
SÖZCÜ	Zemzem Gülender AÇANAL	Şanlıurfa	AK PARTİ
KÂTİP	Filiz KERESTECİOĞLU DEMİR	Ankara	HDP
ÜYE	Dirayet Dilan TAŞDEMİR	Ağrı	HDP
ÜYE	Gamze TAŞCIER	Ankara	CHP
ÜYE	Nevin TAŞLIÇAY	Ankara	MHP
ÜYE	Tuba VURAL ÇOKAL	Antalya	İYİ PARTİ
ÜYE	Arzu AYDIN	Bolu	AK PARTİ
ÜYE	Muhammet Naci CİNİSLİ	Erzurum	İYİ PARTİ
ÜYE	Jale Nur SÜLLÜ	Eskişehir	CHP
ÜYE	Derya BAKBAK	Gaziantep	AK PARTİ
ÜYE	Necati TIĞLI	Giresun	CHP

ÜYE	Sabahat ÖZGÜRSOY ÇELİK	Hatay	AK PARTİ
ÜYE	Suzan ŞAHİN	Hatay	CHP
ÜYE	Arzu ERDEM	İstanbul	MHP
ÜYE	S. Sera KADIGİL SÜTLÜ	İstanbul	CHP
ÜYE	Tülay KAYNARCA	İstanbul	AK PARTİ
ÜYE	Züleyha GÜLÜM	İstanbul	HDP
ÜYE	İmran KILIÇ	Kahramanmaraş	AK PARTİ
ÜYE	Ceyda ÇETİN ERENLER	Kütahya	AK PARTİ
ÜYE	Yelda EROL GÖKCAN	Muğla	AK PARTİ
ÜYE	Semiha EKİNCİ	Sivas	AK PARTİ
ÜYE	Çiğdem KONCAGÜL	Tekirdağ	AK PARTİ
ÜYE	Bahar AYVAZOĞLU	Trabzon	AK PARTİ

27'nci Yasama Döneminde, Komisyon üyeliklerine ilişkin 2'nci Devre seçimleri 16 Temmuz 2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Komisyon Başkanlığına Edirne Milletvekili Sayın Fatma AKSAL seçilmiştir.

Görevi	Üyenin Adı Soyadı	Seçim Çevresi	Partisi
BAŞKAN	Fatma AKSAL	Edirne	AK PARTİ
BAŞKANVEKİLİ	Hülya NERGİS	Kayseri	AK PARTİ
BAŞKANVEKİLİ	Jale Nur SÜLLÜ	Eskişehir	CHP
SÖZCÜ	Tülay KAYNARCA	İstanbul	AK PARTİ
KÂTİP	Filiz KERESTECİOĞ LU DEMİR	Ankara	HDP
ÜYE	Dirayet Dilan TAŞDEMİR	Ağrı	HDP
ÜYE	Gamze TAŞCIER	Ankara	CHP
ÜYE	Nevin TAŞLIÇAY	Ankara	MHP
ÜYE	Şenol SUNAT	Ankara	İYİ PARTİ
ÜYE	Çiğdem ERDOĞAN ATABEK	Sakarya	AK PARTİ
ÜYE	Muhammet Naci CİNİSLİ	Erzurum	İYİ PARTİ
ÜYE	Burcu KÖKSAL ²	Afyonkarahis ar	CHP

² Komisyonunda Cumhuriyet Halk Partisi Grubu kontenjanından boş bulunan üyeliğe Genel Kurulun 06.10.2020 tarihli 2'nci Birleşiminde Afyonkarahisar Milletvekili Burcu KÖKSAL seçilmiştir.

ÜYE	Belgin UYGUR	Balıkesir	AK PARTİ
ÜYE	Zülfü DEMİRBAĞ	Elazığ	CHP
ÜYE	Sabahat ÖZGÜRSOY ÇELİK	Hatay	AK PARTİ
ÜYE	Suzan ŞAHİN	Hatay	CHP
ÜYE	Arzu ERDEM	İstanbul	MHP
ÜYE	S. Sera KADIGİL SÜTLÜ	İstanbul	CHP
ÜYE	Candan YÜCEER	Tekirdağ	CHP
ÜYE	Salihe AYDENİZ	Diyarbakır	BAĞIMSIZ
ÜYE	İmran KILIÇ	Kahramanmaraş	AK PARTİ
ÜYE	Ceyda ÇETİN ERENLER	Kütahya	AK PARTİ
ÜYE	Yelda EROL GÖKCAN	Muğla	AK PARTİ
ÜYE	Mustafa Levent KARAHOCAGİL	Amasya	AK PARTİ
ÜYE	Çiğdem KONCAGÜL	Tekirdağ	AK PARTİ
ÜYE	Bahar AYVAZOĞLU	Trabzon	AK PARTİ

27. Yasama Dönemi 4. Yasama yılında partiden çeşitli gerekçelerle siyasi parti gruplarının boşalan üyeliklerine yeni üyeler seçildi.

Görevi	Üyenin Adı Soyadı	Seçim Çevresi	Partisi
BAŞKAN	Fatma AKSAL	Edirne	AK PARTİ
BAŞKANVEKİLİ	Hülya NERGİS	Kayseri	AK PARTİ
BAŞKANVEKİLİ	Jale Nur SÜLLÜ	Eskişehir	CHP
SÖZCÜ	Tülay KAYNARCA	İstanbul	AK PARTİ
KÂTİP	Filiz KERESTECİOĞLU DEMİR	Ankara	HDP
ÜYE	Dirayet Dilan TAŞDEMİR	Ağrı	HDP
ÜYE	Gamze TAŞCIER	Ankara	CHP
ÜYE	Nevin TAŞLIÇAY	Ankara	MHP
ÜYE	Şenol SUNAT	Ankara	İYİ PARTİ
ÜYE	Aysu BANKOĞLU	Bartın	CHP
ÜYE	Çiğdem ERDOĞAN ATABEK	Sakarya	AK PARTİ
ÜYE	Neslihan HANCIOĞLU	Samsun	CHP
ÜYE	Muhammet Naci CİNİSLİ	Erzurum	İYİ PARTİ
ÜYE	Belgin UYGUR	Balıkesir	AK PARTİ
ÜYE	Zülfü DEMİRBAĞ	Elazığ	CHP
ÜYE	Sabahat ÖZGÜRSOY ÇELİK	Hatay	AK PARTİ

ÜYE	Suzan ŞAHİN	Hatay	CHP
ÜYE	Arzu ERDEM	İstanbul	MHP
ÜYE	Candan YÜCEER	Tekirdağ	CHP
ÜYE	Salihe AYDENİZ	Diyarbakır	BAĞIMSIZ
ÜYE	İmran KILIÇ	Kahramanmaraş	AK PARTİ
ÜYE	Ceyda ÇETİN ERENLER	Kütahya	AK PARTİ
ÜYE	Yelda EROL GÖKCAN	Muğla	AK PARTİ
ÜYE	Mustafa Levent KARAHOCAGİL	Amasya	AK PARTİ
ÜYE	Çiğdem KONCAGÜL	Tekirdağ	AK PARTİ
ÜYE	Bahar AYVAZOĞLU	Trabzon	AK PARTİ

D) Komisyonun Çalışma Usul ve Esasları

Komisyon, çalışmalarını 5840 sayılı Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu ve TBMM İçtüzüğü hükümlerine göre yürütmektedir.

Komisyon, başvurular üzerine olduğu gibi resen de gerekli gördüğü konularda inceleme ve araştırma yapabilmektedir. Ayrıca Komisyon üyeleri tarafından incelenmek üzere çeşitli konular gündeme getirilebilmektedir.

Komisyon üye tam sayısının en az üçte biri ile toplanmakta ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar vermektedir. Ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tam sayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.

Komisyon, TBMM Başkanlığınca kendisine havale olunan başvurular ile ilgili yapılan işlem ve başvurunun sonucu hakkında havale tarihinden itibaren en geç üç ay içinde başvuru sahibine bilgi verir.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, TBMM'nin ara verme veya tatilde olduğu zamanlarda da, TBMM Genel Kurulundan alınan kararla çalışmalarına devam etmektedir.

II- KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİNE İLİŞKİN GERÇEKLEŞTİRİLEN HUKUKİ DÜZENLEMELER

A) Ulusal Mevzuat

Ulusal Mevzuatta kadını güçlendirmek ve ülkemizde kadın erkek fırsat eşitliğini sağlamak adına gerçekleştirilen düzenlemelere aşağıda yer verilmiştir:

1. Anayasa

Türkiye’de kadın-erkek eşitliği ilkesi; 2001 yılında Anayasa’nın 41. ve 66. maddeleri, 2004 yılında 10. ve 90. maddeleri, 2010 yılında ise yine 10. maddesinde yapılan değişikliklerle güçlendirilmiştir.

- Anayasa’nın 10. maddesine; 2004 yılında “Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür.” hükmü eklenmiştir.
- 2010 yılında 10. maddenin ikinci fıkrasının sonuna: “bu maksatla alınacak tedbirler, eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz.” ibaresi eklenmiştir.
- 41. maddesine; “Aile Türk toplumunun temelidir” ifadesinden sonra gelmek üzere “ve eşler arasında eşitliğe dayanır.” hükmü eklenmiştir.
- 66. maddesinden; Türk vatandaşlığının düzenlenmesi ile ilgili eşitsizlik içeren hüküm çıkarılmıştır.
- 90. maddede yapılan değişiklikte temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası anlaşmaların kanunlarla çatışması durumunda önceleneceği hüküm altına alınmıştır.

2. Türk Medeni Kanunu

1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren Yeni Türk Medeni Kanunu kadın-erkek eşitliğini gözetken, cinsiyet ayrımcılığına son veren, kadınları, aile ve toplum içerisinde erkeklerle eşit kılan ve kadın emeğini değerlendiren bir düzenlemedir.

Yeni Medeni Kanun ile özellikle aile hukuku alanında bugüne kadar yaşanan gelişmeler, değişim ve ihtiyaçlar dikkate alınarak önemli değişiklikler yapılmıştır. Kanun ile getirilen başlıca düzenlemeler şunlardır:

- "Aile reisi kocadır" hükmü değiştirilerek "evlilik birliğini eşler beraber yönetirler." hükmü getirilmiştir.
- Eski Kanunda evlilik birliğini temsil hakkı bazı haller dışında kocaya ait iken, Yeni Kanunda evlilik birliğinin temsili eşlerin her ikisine verilmiştir.

- Evin seçimini kocanın yapacağı hükmü değiştirilerek, eşlerin oturacakları evi birlikte seçecekleri hükmü getirilmiştir.

- Kadına önceki soyadını kocasının soyadından önce gelmek üzere kullanabilme hakkı veren ve 1997 yılında yapılan değişiklik yeni yasada aynen benimsenmiştir.

- Eski Kanunda yer alan eşlerin, çocukların velayetini birlikte kullanacağı, anlaşmazlık halinde ise babanın reyinin üstün olacağı hükmü değiştirilerek eşlerin velayeti birlikte kullanacakları hükmü getirilmiştir. Evlilik dışında doğan çocuğun velayeti anneye aittir.

- Yeni Kanunda eşlerden birinin meslek ve iş seçiminde diğerinin iznini almak zorunda olmadığı hükmü getirilmiştir. Ayrıca maddenin devamında "eşlerin meslek seçiminde evlilik birliğinin huzur ve yararını göz önünde tutması" gerektiği yer almıştır. (Eski Kanunda yer alan kadının meslek seçiminde eşinden izin alacağı hükmü 1990 yılında Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir).

- Yeni Kanun, vesayeti kabul yükümlülüğünü sadece erkek ve koca için öngören maddeyi kadın-erkek eşitliğini zedelediği için tamamen kaldırmıştır.

- Yeni Kanun mirasın taksiminde, tereke malları arasında yer alan ve ekonomik bütünlüğü bozulmaması gereken tarımsal taşınmazların hangi mirasçıya özgüleneceği konusunda erkek çocuklara kızlara nazaran öncelik tanıyan eski hükme yer vermemiştir.

- Eski Kanuna göre diğer rejimlerden biri seçilmemişse geçerli olan kanuni mal rejimi “mal ayrılığı” iken, Yeni Kanunda “edinilmiş mallara katılma rejimi” getirilmiştir. Her eşin kendi adına kayıtlı mallara sahip olması esasına dayanan mal ayrılığı rejimi yerine, yeni mal rejimine göre evlilik birliğinin kurulmasından sonra her eşin karşılığını vererek elde ettiği malvarlığı değerlerini (edinilmiş mallar) evliliğin sona ermesi ile eşler eşit olarak paylaşır. Kişisel mallar ve miras yoluyla intikal eden mallar ise paylaşımına girmez.

- Eski Kanuna göre evin ve çocukların geçimi kocaya ait iken, Yeni Kanunda, “Eşler birliğin giderlerine güçleri oranında emek ve malvarlıklarıyla birlikte katılırlar.” şeklinde düzenleme yapılmıştır.

- Yeni Kanun ile evlenme yaşı kadın ve erkek için eşitlenerek yükseltilmiş ve 17 yaşını doldurma şartı getirilmiştir. Ancak hâkim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple 16 yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir.

- Daha önce evlenme için müracaat yeri erkeğin oturduğu yerin evlendirme memurluğu iken Yeni Kanunda kadın veya erkeğin oturduğu yerdeki evlendirme memurluğu olarak düzenlenmiştir.

- Genel hükümlere göre boşanmadan sonra nafaka davalarının açılma yeri davalının ikametgâhı yeri mahkemesidir. Yeni Kanunda, boşanmadan sonra açılacak nafaka davalarında, nafaka alacaklısının yerleşim yeri mahkemesi yetkili kılınmıştır.

- Yeni Kanuna göre tarafların talepleriyle boşanma davaları gizli celse ile yapılabilecektir.

- Yeni Kanuna göre sağ kalan eş, ölen eşine ait olan ve birlikte yaşadıkları konut üzerinde, kendisine katılma alacağı mahsup edilmesi, yetmez ise bedel eklenmek suretiyle intifa ya da oturma hakkının tanınmasını isteyebilmektedir.

- Mirasın paylaşımında haklı sebeplerin varlığı halinde, sağ kalan eşin veya miras bırakanın diğer yasal mirasçılarının birinin istemi üzerine mülkiyet yerine intifa veya oturma hakkı tanınması imkânı getirilmiştir.

- Aile konutu ile ilgili yapılan düzenlemede, eşlerden birinin diğerinin açık rızası olmadan aile konutu üzerindeki tasarruflarına sınırlandırma getirilmiştir. Kiralık bir konut bile olsa diğer eşin rızası olmadan kira akdi fesih edilemez.

3. Aile Mahkemeleri

Yeni Türk Medeni Kanununun yürürlüğe girmesi ile birlikte Aile Mahkemelerinin kurulması konusu gündeme gelmiş ve hazırlanan “Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun” 9 Ocak 2003 tarihinde kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.

Bu Kanun ile Aile Hukukundan doğan dava ve işlerin Aile Mahkemeleri tarafından görülmesi ve adli yargıda görevli, evli, çocuk sahibi, 30 yaşını doldurmuş ve tercihen Aile Hukuku alanında lisansüstü eğitim yapmış olan hâkimlerin görevlendirilmesi sağlanmıştır. Bu Mahkemeler, Aile Hukukunu ilgilendiren davaların yanı sıra Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun uygulanmasından doğan davalara da bakmaktadır. Hâkimler ve Savcılar Kurulu’nun 27.12.2019 tarihli ve 1584 sayılı kararı ile 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında verilen tedbir kararlarının sayısında yaşanan artış gözetilerek mahkemelerin verimliliği ve etkinliği ile ivedi karar alınmasının sağlanması amacıyla 6284 sayılı Kanun

uyarınca gelecek işlere bakmak üzere aile mahkemelerinden ihtisas mahkemeleri belirlenmesi kararlaştırılmıştır.

4. Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun

Kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacını taşıyan ve Türkiye’de aile içi şiddet kavramının ilk kez hukuksal bir metinde tanımlanmasını sağlayan 1998 tarihli 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun’da 2007 yılında değişikliğe gidilerek, Kanun’un kapsamı genişletilmiştir.

4320 Sayılı Kanun’un Uygulanmasına Dair Yönetmelik ise 2008 yılında yürürlüğe girmiştir. Söz konusu düzenlemelere rağmen, uygulamada yaşanan sorunları bertaraf etmek amacıyla Kanun’un ivedilikle yeniden ele alınması ve değerlendirilmesi ihtiyacı doğmuştur. Bu kapsamda, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler koordinasyonunda; sivil toplum kuruluşu temsilcileri, Ankara Adliyesinde aile içi şiddet konusunda görev yapan Cumhuriyet savcıları, Aile Mahkemesi Hâkimleri ve büyükşehir belediyesi olan 16 ilin baro başkanı ile düzenlenen toplantılar ve ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının yazılı görüşleri alınarak “6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun” hazırlanmış ve Kanun 20 Mart 2012 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

5. İş Kanunu

10 Haziran 2003 tarihinde yürürlüğe giren Yeni İş Kanununun getirdiği en önemli ilerleme işveren-işçi ilişkisinde cinsiyet dâhil hiçbir nedenle temel insan hakları bakımından ayırım yapılamayacağıdır. Bu kapsamda;

- ✓ İş sözleşmesinin yapılmasında, uygulanmasında ve sona erdirilmesinde cinsiyet veya gebelik nedeniyle doğrudan veya dolaylı farklı işlem yapılamayacağı ve cinsiyet nedeniyle eşit değerde iş için daha düşük ücret verilemeyeceği,
- ✓ Cinsiyet, medeni hal ve aile yükümlülükleri, hamilelik ve doğumun iş akdinin feshi için geçerli sebep oluşturamayacağı,
- ✓ İşyerinde işçinin, işveren, diğer bir işçi veya üçüncü kişiler tarafından cinsel tacize uğraması ve bu durumu işverene bildirmesine rağmen gerekli önlemlerin alınmaması halinde işçinin haklı nedenle işi derhal fesih hakkına sahip olduğu,
- ✓ Genel ekonomik kriz veya zorlayıcı nedenlerle kısa çalışma ve kısa çalışma ödeneği,
- ✓ Kadın çalışanlara verilen ücretli ve ücretsiz doğum izni ile süt izni sürelerine ilişkin hükümler Kanunda yer almıştır.

- 6111 sayılı “Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigorta Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” 25 Şubat 2011 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 6111 sayılı Kanun ile İş Kanununun 74. maddesinin birinci fıkrasında mevcut “Kadın işçilerin doğumdan önce sekiz ve doğumdan sonra sekiz hafta olmak üzere toplam on altı haftalık süre için çalıştırılmamaları esastır. Çoğul gebelik halinde doğumdan önce çalıştırılmayacak sekiz haftalık süreye iki hafta süre eklenir. Ancak, sağlık durumu uygun olduğu takdirde, doktorun onayı ile kadın işçi isterse doğumdan önceki üç haftaya kadar işyerinde çalışabilir. Bu durumda, kadın işçinin çalıştığı süreler doğum sonrası sürelerle eklenir.” hükmüne “Kadın işçinin erken doğum yapması halinde ise doğumdan önce kullanamadığı çalıştırılmayacak süreler, doğum sonrası sürelerle eklenmek suretiyle kullandırılır.” cümlesi eklenmiştir.

- Yeni istihdam imkânlarının sağlanması bakımından, 18 yaşından büyük ve 29 yaşından küçük erkekler ile 18 yaşından büyük kadınlardan belirli koşullara göre 24 ila 54 ay süresince;

- ✓ Mesleki yeterlik belgesi sahipleri için kırk sekiz ay, mesleki yeterlik belgesi sahibi olup İŞKUR’a kayıtlı işsiz olanların ise elli dört ay süreyle, sigorta primleri işsizlik sigortası fonundan karşılanacaktır.
- ✓ Mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yükseköğretimi veya Türkiye İş Kurumunca (İŞKUR) düzenlenen işgücü yetiştirme kurslarını bitirenler için otuz altı ay süreyle, bunlardan İŞKUR’a kayıtlı işsiz olanlar için ise kırk iki ay süreyle uygulanır hükmü getirilmiştir.
- ✓ Bahse konu teşvik uygulaması, 31 Aralık 2022 tarihine kadar Bakanlar Kurulu Kararı ile uzatılmıştır.

- 23 Nisan 2015 tarihinde yürürlüğe giren 6645 sayılı İş Sağlığı Ve Güvenliği Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile İş Kanununu kapsamında değişiklik yapılarak eşi doğum yapan işçiye 5 gün babalık izni hakkı getirilmiştir.

- 10 Şubat 2016 tarihinde yürürlüğe giren 6663 sayılı Gelir Vergisi Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile kadın çalışanlar ve ebeveynlerin özlük haklarını düzenlemeye ilişkin olarak **aşağıda yer verilen düzenlemeler yapılmıştır.**

- ✓ Devlet memurlarının doğum nedeniyle ücretsiz izinde geçen süreleri derece kademe ilerlemesinde değerlendirilecektir.
 - ✓ Yapılan düzenleme ile analık izninin bitiminden itibaren çocuğun hayatta kalması kaydıyla birinci çocuk için 2 ay, ikinci çocuk için 4 ay, üçüncü çocuk ve diğerleri için 6 aya kadar ücretli yarı zamanlı çalışma imkânı getirilmiştir. Çoğul doğumlarda bu sürelerle birer ay ilave edilecektir. Çocuğun engelli olması durumunda 12 ay süre ile ücretli yarı zamanlı çalışma hakkı tanınmıştır.
 - ✓ İşçiler için çalışılan sürelerle ait ücret ve pirim ödemeleri işveren tarafından ödenecektir. Çalışılmayan sürelerle ait yarım çalışma ödeneği; günlük miktar, günlük asgari ücretin brüt tutarı kadardır ve işsizlik fonundan işçiye ödenecektir.
 - ✓ İşçiler mevcut ücretsiz doğum izinlerini, ücretli yarı zamanlı çalışma süresinin bitiminde başlatabileceklerdir.
 - ✓ Çalışan ebeveynlere kısmi süreli çalışma haklarının düzenlenmesi yapılmıştır.
1. Çocuk mecburi ilköğretim çağına gelinceye kadar memur ve işçi ebeveynlere her bir çocuk için kısmi süreli çalışma hakkı getirilmiştir. Kamu ve özel sektörde iş ve insan kaynağı planlaması açısından ebeveynlerden biri her bir çocuk için bu haktan bir kez yararlanabileceklerdir.
 2. Memurlarda olduğu gibi doğumda veya doğum sonrasında işçi annenin ölümü halinde babanın da kalan analık izni haklarından aynen yararlanması sağlanmıştır.
 3. Evlat edinme durumunda doğuma bağlı söz konusu izinlerden kıyasen yararlanması sağlanmıştır.

6. Türk Ceza Kanunu

Reform niteliğinde düzenlemeler içeren Türk Ceza Kanunu 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Cinsiyet eşitliği ve kadına karşı şiddet konusunda çağdaş düzenlemelere yer veren Kanundaki başlıca yeni düzenlemeler şunlardır:

- “Kadın, kız ayrımı” biçimindeki tanım madde metninden çıkarılmıştır.
- Cinsel suçlar, kişilere karşı suçlar başlığı altında cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar olarak değerlendirilmiştir.
- Zorla ırza geçme ve zorla ırza tasaddi kavramları kaldırılarak yerine cinsel saldırı ve çocukların cinsel istismarı kavramları kullanılmıştır.

- Yapılan düzenleme ile eş üzerinde gerçekleştirilen ve cinsel saldırı suçunun nitelikli halini oluşturan davranışlara ceza yaptırımını getirilmiş, ancak bu durumda soruşturma ve kovuşturma yapılması mağdur eşin şikâyetine bağlı tutulmuştur.

- Cinsel saldırının tanımı yapılmış ve cinsel saldırı suçunun temel şekli tanımlanmıştır.

- Cinsel saldırının vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi bu suçun nitelikli hali olarak tanımlanmıştır.

- 18.06.2014 tarihinde yapılan değişiklikle cinsel suçlara ilişkin cezalar arttırılmıştır.

- İşyerinde cinsel taciz kavramı getirilmiş, cinsel taciz suçunun nitelikli halleri belirlenmiş; buna göre hiyerarşi ve hizmet ilişkisinden kaynaklanan nüfuzu kötüye kullanmak suretiyle ya da aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan yararlanarak kişiye karşı cinsel tacizde bulunulması suçun temel şekline göre daha ağır ceza ile cezalandırılmıştır. Bu düzenleme ile sadece üst değil, çalışanlar arasında da cinsel taciz suçu düzenlenmiştir.

- Dava veya cezanın ertelenmesini gerektiren etkin pişmanlık halleri düzenlenmiş, bu düzenleme ile kaçırılan veya alıkonulan ile sanık veya hükümlülerden biri evlendiği takdirde cezalarında indirim veya erteleme yapılması ya da bu cezaların silinmesinin mümkün olamayacağı hükme bağlanmıştır.

- Kasten öldürme suçunun, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektiren nitelikli hallerinin düzenlendiği maddeye “töre saikiyla” ifadesi eklenerek töre cinayetleri faillerinin en yüksek ceza ile cezalandırılması kabul edilmiştir.

- Haksız tahrik maddesi düzenlenerek bu maddeye göre haksız tahrikin ancak haksız bir fiil sonucunda meydana gelmesi durumunda uygulanmasına imkân veren bir düzenleme yapılmış; cinsel saldırıya uğrayan kadını namus gerekçesiyle öldüren aile bireyleri ve akrabalar ve diğer akrabaların haksız tahrik indiriminden yararlanamayacağı, her haksız fiilin de haksız tahrik oluşturmayacağı madde gerekçesinde açıklanmıştır.

- “Kadının mağdur olduğu bir suç sonucu gebe kalması halinde, süresi yirmi haftadan fazla olmamak ve kadının rızası olmak koşuluyla gebeliği sona erdirene ceza verilmez. Ancak bunun için, gebeliğin uzman hekimler tarafından hastane ortamında sona erdirilmesi gerekir.” hükmü getirilmiştir.

- Cinsel saldırı suçunun ağırlaşmış halleri düzenlenerek, cinsel saldırı suçunun işlenmesi suretiyle mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulmasına neden olunması, daha ağır ceza ile cezalandırılmıştır. Yürürlükteki mağduriyet kavramı kaldırılmıştır. Ruh sağlığı kavramı getirilmiştir. Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü halinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası getirilmiştir.

- Cinsel saldırı suçunun düzenlendiği maddede kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuzu kötüye kullanmak suretiyle suçun işlenmesi halinde daha ağır cezayı gerektiren nitelikli unsurlar tanımlanmıştır.

- Kasten yaralama suçu düzenlenmiş ve bu suçun üstsoy veya altsoydan birine ya da eş veya kardeşe karşı işlenmesi suçun nitelikli hali olarak kabul edilmiştir.

- “İşkence ve Eziyet” başlığı altında işkence fiilleri bağımsız bir suç olarak tanımlanmıştır. Suçun çocuğa, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye ya da gebe kadına karşı işlenmesi halinde sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunmuştur. Neticesi sebebiyle ağırlaşmış işkence suçu düzenlenmiştir ve cezalarda artırım ve işkence sonucunda ölüm meydana gelmesi halinde ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının verileceği belirtilmiştir.

- Aile hukukundan doğan bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün yerine getirilmemesi suç olarak tanımlanmıştır. Bu suçtan dolayı soruşturma ve kovuşturma yapılması şikâyeteye tabi tutulmuştur. Maddede evli olsun veya olmasın gebe olan eşini veya sürekli birlikte yaşadığı ve kendisinden gebe kalmış kadını çaresiz durumda terk eden, yani ona her türlü yardımı yapmaksızın ortada bırakan kişi cezalandırılmaktadır.

- Fuhuş suçu düzenlenerek kişilerin ve özellikle çocukların fuhuşa teşviki, sürüklenmesi fiillerinin hangi koşullarda suç oluşturduğu hususunda düzenlemeler yapılmıştır.

- Genital muayene bağımsız bir madde olarak düzenlenmiş, yetkili hâkim ve savcı kararı olmaksızın, kişiyi genital muayeneye gönderen veya bu muayeneyi yapan fail hakkında üç aydan bir yıla kadar hapis cezası getirilmiştir.

- Reşit olmayan kişiyle cinsel ilişkide bulunmak bağımsız bir suç olarak tanımlanmıştır.

- Çocukların cinsel istismarı fiilleri suç olarak tanımlanmıştır. Cinsel istismarın üst soy, ikinci veya üçüncü derecede kan hısımları üvey baba, evlat edinen, vasi gibi kişilerce uygulanması halinde verilecek cezalar yarı oranında artırılmıştır.

- İnsanlığa karşı diğer suçlar içerisinde işkence veya insanlık dışı işlemlere veya biyolojik deneylere tabi kılmak, cinsel saldırıda bulunmak, zorla hamile bırakmak, zorla fuhuşa sevk etmek fiillerini işleyenlere ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilmesi ve bu suçlardan dolayı zaman aşımının işlemeyeceği hükme bağlanmıştır.

- Kadın ve çocuk ticareti ile mücadele için düzenlemeler yapılmıştır.

- Ayrımcılık suçu düzenlenerek insanlar arasında yürürlükteki kanun ve nizamların izin vermediği ayrımlar yapılarak bazı kişilerin hukukun sağladığı imkânlardan yoksun hale getirilmeleri cezalandırılmıştır.

- 5237 sayılı Kanun'un "Çocukların Cinsel İstismarı" başlıklı 103 üncü maddesinin birinci fıkrası Anayasa Mahkemesi'nin 2016/44 kararı ile iptal edilmiştir. 6763 sayılı Kanun ile iptal edilen hükümler yeniden düzenlenerek cezalar artırılmıştır.

- Ayrıca Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100 üncü maddesinde 6763 sayılı Kanun'la değişiklik yapılmış olup, değişiklik ile vücut dokunulmazlığına karşı kasten işlenenler suçlarda tutuklama kararının verilebileceği düzenlenmiştir.

- 7406 sayılı "**Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**", 27 Mayıs 2022 tarihli 31848 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Buna göre:

- Kamuoyunda "kravat indirimi" olarak bilinen takdiri indirim nedenleri, tahdidi hale getirilmekte ve failin duruşmadaki mahkemeyi etkilemeye yönelik şekli tutum ve davranışlarının takdiri indirim nedeni olarak dikkate alınmaması sağlanmıştır.
- Kasten öldürme suçunun "kadına karşı" işlenmesi hali bu suçun nitelikli halleri arasına alınmış ve "kasten yaralama", "işkence", "eziyet" ve "tehdit" suçunun "kadına karşı işlenmesi" halinde cezanın alt sınırı artırılmıştır.
- Israrlı takip olarak nitelendirilen fiiller, TCK kapsamında müstakil bir suç olarak düzenlenmekte ve orantılı yaptırıma bağlanmıştır.

- Kasten yaralama suçunun, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı işlenmesi ya da canavarca hisle işlenmesi halleri de katalog suçlar arasına eklenmiştir.
- “Çocukların cinsel istismarı” ve “ısrarlı takip suçları” ile “kadına karşı işlenen kasten yaralama”, “işkence” ve “eziyet suçlarının” soruşturma ve kovuşturma evrelerinde şiddet mağduruna ve katılana baro tarafından ücretsiz avukat görevlendirilmesi sağlanmıştır.

7. Devlet Memurları Kanunu

6111 sayılı “Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigorta Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile Devlet Memurları Kanununda yapılan düzenlemeler şunlardır:

- 101. maddeye, “Ancak, kadın memurlara; tabip raporunda belirtilmesi hâlinde hamileliğin yirmi dördüncü haftasından önce ve her hâlde hamileliğin yirmi dördüncü haftasından itibaren ve doğumdan sonraki bir yıl süreyle gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilemez. Özürlü memurlara da isteği dışında gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilemez.” hükmü eklenmiştir.

- 104. madde şu şekilde değiştirilmiştir: Doğumdan önce ve doğumdan sonra 8’er hafta olmak üzere 16 haftalık “aylıklı izin” kavramı değiştirilerek “analık izni” olarak adlandırılmıştır. Türk Medeni Kanununda erken doğum ile ilgili bir hüküm bulunmaz iken; “Doğumun erken gerçekleşmesi sebebiyle, doğum öncesi analık izninin kullanılamayan bölümü de doğum sonrası analık izni süresine ilave edilir. . Çoğul doğum olması halinde bu sürelere birer hafta ilave edilir. Doğumda veya doğum sonrasında analık izni kullanılırken annenin ölümü hâlinde, isteği üzerine memur olan babaya anne için öngörülen süre kadar izin verilir.” hükmü eklenmiştir.

- “Memurun eşinin doğum yapması halinde, isteği üzerine on gün babalık izni verilir.” hükmü getirilerek önceki yasada “Erkek memura, karısının doğum yapması sebebiyle isteği üzerine üç gün izin verilir.” hükmü değiştirilmiştir.

- Süt izni süreleri yeniden düzenlemiştir. Eski düzenlemede “Bir yaşından küçük çocuğunu emzirmek için günde 1,5 saat izin verilir.” hükmü değiştirilerek “Kadın memura, çocuğunu emzirmesi için doğum sonrası analık izni süresinin bitim tarihinden itibaren ilk altı ayda günde üç saat, ikinci altı ayda günde bir buçuk saat süt izni verilir. Süt izninin

hangi saatler arasında ve günde kaç kez kullanılacağı hususunda, kadın memurun tercihi esastır.” ifadesi getirilmiştir.

- 108. maddeye;

- ✓ “Doğum yapan memura, 104 üncü madde uyarınca verilen doğum sonrası analık izni süresinin bitiminden; eşi doğum yapan memura ise, doğum tarihinden itibaren istekleri üzerine yirmi dört aya kadar aylıksız izin verilir.” hükmü getirilmiştir.
- ✓ Evlat edinen memurların kullanabilecekleri izinler hakkında “Üç yaşını doldurmamış bir çocuğu eşiyle birlikte veya münferit olarak evlat edinen memurlar ile memur olmayan eşin münferit olarak evlat edinmesi hâlinde memur olan eşlerine, çocuğun ana ve babasının rızasının kesinleştiği tarihten veya vesayet dairelerinin izin verme tarihinden itibaren, istekleri üzerine yirmi dört aya kadar aylıksız izin verilir. Evlat edinen her iki eşin memur olması durumunda bu süre, eşlerin talebi üzerine yirmi dört aylık süreyi geçmeyecek şekilde, birbirini izleyen iki bölüm hâlinde eşlere kullandırılabilir.” hükmü getirilmiştir. 10 Şubat 2016 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren 6663 sayılı Gelir Vergisi Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, kadın çalışanlar ve ebeveynlerin özlük haklarını düzenlemeye ilişkin olarak aşağıda yer verilen düzenlemeleri yapılmıştır.

- Devlet memurlarının doğum nedeniyle ücretsiz izinde geçen süreleri derece kademe ilerlemesinde değerlendirilecektir.

- Çalışanların doğuma bağlı ücretli yarı zamanlı çalışma haklarının düzenlenmiştir. Yapılan düzenleme ile analık izninin bitiminden itibaren çocuğun hayatta kalması kaydıyla birinci çocuk için 2 ay, ikinci çocuk için 4 ay, üçüncü çocuk ve diğerleri için 6 aya kadar ücretli yarı zamanlı çalışma imkânı getirilmektedir. Çoğul doğumlarda bu süreye birer ay ilave edilecektir. Çocuğun engelli olması durumunda 12 ay süre ile ücretli yarı zamanlı çalışma hakkı tanınacaktır. İşçiler için çalışılan sürelerle ait ücret ve pirim ödemeleri işveren tarafından ödenecektir. Çalışılmayan sürelerle ait yarım çalışma ödeneği; günlük miktar, günlük asgari ücretin brüt tutarı kadardır ve işsizlik fonundan işçiye ödenecektir.

- ✓ Memurlar ve işçiler mevcut ücretsiz doğum izinlerini, ücretli yarı zamanlı çalışma süresinin bitiminde başlatabileceklerdir. Çalışan ebeveynlere kısmi süreli çalışma haklarının düzenlenmesi yapılmıştır.
- ✓ Çocuk mecburi ilköğretim çağına gelinceye kadar memur ve işçi ebeveynlere her bir çocuk için kısmi süreli çalışma hakkı getirilecektir. Kamu ve özel sektörde iş ve insan kaynağı

planlaması açısından ebeveynlerden biri her bir çocuk için bu haktan bir kez yararlanabileceklerdir.

- Düzenleme ile prematüre doğumlarda, kadın memurlara erken doğum süresi kadar analık izni süresinin uzatılması hakkı düzenlenmiştir.

- Memurlarda olduğu gibi doğumda veya doğum sonrasında işçi annenin ölümü halinde babanın da kalan analık izni haklarından aynen yararlanması sağlanacaktır. Evlat edinme durumunda doğuma bağlı söz konusu izinlerden kıyasen yararlanması sağlanmıştır.

8. Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunu

2007 yılında Gelir Vergisi Kanununda yapılan değişikliklerle; hane içinde kadınlar tarafından üretilen ürünlerin düzenlenen kermes, festival, panayır ile kamu kurum ve kuruluşlarınca geçici olarak belirlenen yerlerde satılması sonucu kadınların elde ettikleri gelirler vergiden muaf 13 tutulmuştur.

Bununla birlikte; 30 Ocak 2019 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren “Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile Gelir Vergisi Kanununda düzenleme yapılarak ilgili yıl için geçerli olan asgari ücretin yıllık brüt tutarından fazla olmamak üzere, internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden gerçekleştirilen satışlar vergi muafiyeti kapsamına alınmıştır.

7 Eylül 2016 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren 6745 sayılı Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 5 inci ve 64 üncü maddelerinde yapılan düzenleme ile özel kreş ve gündüz bakımevlerinin faaliyete geçtiği dönem itibarı ile beş vergilendirme/ hesap dönemi gelir ve kurumlar vergisinden muaf tutulması sağlanmıştır.

27 Mart 2018 tarihli resmi gazetede yayınlanan 7103 sayılı Vergi Kanunları İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile Gelir Vergisi Kanununda düzenleme yapılarak; işverenin, kadın çalışanlarının her bir çocuğu için aylık brüt asgari ücretin yüzde 50’sini ödemeyi doğrudan bu hizmetleri sağlayan kreş ve bakımevlerine yapmaları kaydıyla, bu tutarın gelir vergisinden istisnası sağlanmıştır. Konuya ilişkin usul ve esaslar, 11 Haziran 2018 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 303 numaralı Gelir Vergisi Genel Tebliği’nde belirlenmiştir.

9. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve 2926 Sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu

- Analık hali süresince çalışamayan, dolayısıyla gelir kaybına uğrayan kadın sigortalılara gelir kayıplarını telafi etmek amacıyla geçici iş göremezlik ödeneği verilmektedir.
- Doğum yapan sigortalı olan ya da kendi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık alan kadına, sigortalı olan ya da kendi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık alan erkeğin sigortalı olmayan eşine emzirme ödeneği verilmektedir.
- 4/a sigortalısı kadınlar üç defaya mahsus olmak üzere, her bir çocuk için, doğum tarihinden sonra iki yıllık süreyi geçmemek kaydıyla gerekli şartları sağlamaları halinde 6 yıla kadar borçlanabilmektedir.
- Kademeli yaş uygulaması ile erkek ve kadınlarda yaşlar eşitleninceye kadar kadınlar erkeklere göre daha düşük yaş ve sigortalılık süresiyle yaşlılık aylığına hak kazanabilmektedir.
- Bakıma muhtaç malul çocuğu bulunan kadın sigortalıların, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra geçen çalışmalarına ait prim ödeme gün sayılarının dörtte biri hizmetlerine eklenmekte ve emeklilik yaş hadlerinden de indirilmektedir.
- Kız çocukları evlenene veya sigortalı olarak çalışmaya başlayana kadar ölüm aylığından yararlanabilmektedir.
- Evlenmeleri nedeniyle, gelir veya aylıklarının kesilmesi gereken kız çocuklarına evlenmeleri halinde aylık veya gelirlerinin iki yıllık tutarı evlenme ödeneği olarak ödenmektedir.
- Kısmî süreli çalışanlara eksik kalan günlerini isteğe bağlı sigorta ve borçlanma yoluyla tamamlama imkânı getirilmiştir.
- Kadınlar 18 yaşını doldurduktan sonra yurt dışında geçen sürelerin tamamını veya diledikleri kadarını herhangi bir şart aranmaksızın borçlanabilmektedir.
- Kanunun “Ev Hizmetlerinde Çalışanların Sigortalılığı ve Konut Kapıcılığı” başlıklı Ek 9 uncu maddesi; ev hizmetlerinde bir veya birden fazla gerçek kişi tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içinde çalışma saati süresine göre hesaplanan çalışma gün sayısı 10 gün ve daha fazla olan kişilere; “Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge” ile beyan edilen işe giriş tarihine göre 4/1-a sigortalı olarak tescili yapılmak suretiyle kolay sigortalılık sağlanmaktadır.

- 6111 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Kanunun Geçici Madde 12'ye "Kız çocuklarının durum değişikliklerinin ortadan kalkması halinde, bu kişiler tekrar ilgili kanunlara göre bakmakla yükümlü olunan kişi sayılır." cümlesi eklenerek kız çocuklarının sosyal ve ekonomik durumları korunmuştur.

- 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kapsamında Türkiye'de ikamet eden Türk vatandaşlarından tamamı cinsiyet farkı gözetmeksizin genel sağlık sigortası kapsamına alınmaktadır. 18 yaşının üzerindeki kadınlardan çalışanlar, kurumlardan aylık veya gelir alanlar veya başkasının bakmakla yükümlüsü olanlar zorunlu genel sağlık sigortalısı sayılmaktadır. 18 yaşının altındaki tüm çocuklar cinsiyet fark etmeksizin ücretsiz genel sağlık sigortası kapsamındadır.

- Eşi üzerinden sağlık almakta olan kadınlardan talepte bulunanlar da kendileri ayrı genel sağlık sigortalısı sayılma hakkına sahiptirler. Eşlerden kadın veya kocanın hangisinin zorunlu genel sağlık sigortası kapsamında primlerini ödeyeceği ve diğerinin bakmakla yükümlü sayılacağı da hangisinin talepte bulunduğu bakılarak belirlenmektedir. Yapılan bu düzenlemeler fırsat eşitliği kapsamında kadınlara erkekler ile aynı şartlarda sağlık sigortalısı olma hakkı sağlamaktadır.

- Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ilgili Kanunlar gereği bakmakla yükümlü olunan kız çocuklarının durumlarında değişiklik olsa dahi, durum değişikliklerinin ortadan kalkması (boşanmaları ya da işten ayrılmaları) halinde tekrar anne veya babaları üzerinden yaş sınırı olmaksızın sağlık hizmetlerinden yararlanabilmeleri sağlanmaktadır.

- Kadın sığınma evlerinde kalan kadınların da primleri devlet tarafından ödenmek suretiyle genel sağlık sigortası kapsamındadır. Bu sayılanlar dışında kalıp herhangi bir güvencesi olmayan kişiler de gelir durumlarına göre primleri kendileri veya devlet tarafından ödenmek suretiyle genel sağlık sigortası kapsamına alınmaktadır.

- Analık sebebiyle ayakta veya yatarak yapılan sağlık hizmetlerinin finansmanı karşılanmaktadır.

- Evli olan ancak çocuk sahibi olamayan kadınlara belirli şartları sağlamaları halinde yardımcı üreme yöntemi tedavilerinin finansmanı karşılanmaktadır.

- 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun hükümlerine göre hakkında koruyucu tedbir kararı verilen kişilerden genel sağlık sigortalısı olmayan ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamına da girmeyen veya genel sağlık sigortası kapsamında olup sağlık yardımlarından

yararlanamayanlar, bu hâllerin devamı süresince gelir tespiti yapılmaksızın genel sağlık sigortalısı sayılmaktadır.

- 24/7/2003 tarihli ve 4956 sayılı Kanun ile Mülga 17/10/1983 tarihli ve Mülga 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunun 2 nci Maddesinde yapılan değişiklik ile kendi nam ve hesabına tarımsal faaliyette bulunan kadın çiftçilerin sigorta kapsamında sayılması için aile reisi olmaları koşulu kaldırılmıştır. Ayrıca, 17/1/2012 tarihli ve 6270 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık sigortası Kanununa eklenen Geçici 7 nci Maddede kendi nam ve hesabına tarımsal faaliyette bulunan kadın çiftçilerin sigorta kapsamında sayılması için aile reisi olmaları koşulunun 2/8/2003 tarihi öncesi için de aranmayacağı hükme bağlanmıştır.

10. Diğer Yasal Mevzuat

- Personel alımlarında cinsiyet ayrımcılığı yapılmamasına ilişkin “Personel Temininde Eşitlik İlkesine Uygun Hareket Edilmesi” konulu 2004/7 sayılı Başbakanlık Genelgesi 22 Ocak 2004 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- “Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik” 16 Ağustos 2013 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- “Kadın Çalışanların Gece Postalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Yönetmelik” 24 Temmuz 2013 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi amacıyla 2005 yılında oluşturulan TBMM Araştırma Komisyonu’nun TBMM Genel Kurulu’nda görüşülen Raporunu takiben, kadın erkek eşitliği, kadının insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, toplumsal yaşamın her alanında kadının konumunun güçlendirilmesi ile kadına yönelik şiddetin önlenmesinin devlet politikası haline getirilmesinin açık göstergesi olan 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi 4 Temmuz 2006 tarihinde yayımlanmıştır.
- TBMM’de Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun (KEFEK) kurulmasına ilişkin 5840 sayılı Kanun 24 Mart 2009 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. KEFEK, kadın haklarının korunması ve geliştirilmesi ile kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik olarak Türkiye’de ve uluslararası alandaki gelişmeleri izlemek, bu gelişmeler konusunda TBMM’yi bilgilendirmek, kendisine esas veya tali olarak havale

edilen işleri görüşmek, istenildiğinde TBMM'ye sunulan kanun tasarı ve teklifleriyle kanun hükmünde kararnameler hakkında ihtisas komisyonlarına görüş sunmak amacıyla kurulmuştur.

- 8 Şubat 2013 tarihli Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'te çok sayıda iş ağır ve tehlikeli iş olmaktan çıkarılarak kadın ve gençlerin istihdamına ilişkin sınırlamalar kaldırılmıştır.

- Kadınların sosyo-ekonomik konumlarının güçlendirilmesi, toplumsal yaşamda kadın erkek eşitliğinin sağlanması, sürdürülebilir ekonomik büyüme ve sosyal kalkınma hedefine ulaşılabilmesi için kadınların istihdamının artırılması ve eşit işe eşit ücret imkânının sağlanması amacıyla “Kadın İstihdamının Artırılması ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanması” konulu 2010/14 sayılı Başbakanlık Genelgesi 25 Mayıs 2010 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

- 2012/3305 Sayılı “Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar” Başlıklı Bakanlar Kurulu Kararı ile özel sektör tarafından kreş ve gündüz bakım evleri ile okul öncesi eğitim için gerçekleştirilecek en az 500 bin liralık yatırımlarının bölgesel desteklerden faydalanması imkânı getirilmiştir.

- 6552 sayılı İş Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması İle Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun ile doğum borçlanması kapsamı genişletilerek daha önce iki çocuk için geçerli olan doğum borçlanması üç çocuğa çıkarılmıştır. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yürütülen “Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı” kapsamında ekonomik yatırım projelerinin %50 hibeli kısmında, proje sahibinin kadın çiftçi olması durumunda proje ön değerlendirme kriterlerine göre puanlama cetvelinde +2 puan verilmekte, eğer bu kadın çiftçi tarımsal amaçlı kooperatif veya birlik üyesi ise +4 puan daha verilmektedir. Proje kapsamında makine-donanım alımlarında çiftçilik yapan kadın girişimciler müracaat ettikleri takdirde 35 çeşit makineden %50 hibe alabilmektedirler.

- 6284 Sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliği ise ilgili kurum ve kuruluşların görüş ve önerileri doğrultusunda hazırlanmış, 18 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

- Kadın konukevlerinin yeniden yapılandırılmasına ilişkin Kadın Konukevleri Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik, ilgili tüm tarafların katkı ve katılımlarıyla hazırlanmış, 5 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

- Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik, ilgili tüm tarafların katkı ve katılımlarıyla hazırlanmış, 17 Mart 2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

B) Politika Belgeleri

1. Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı

Ülkemizde kadın erkek eşitliğinin sağlanması, kadınların güçlenmesi ve hak ve fırsatlardan eşit şekilde yararlanmaları, kadına yönelik şiddetle mücadele adına ilgili paydaşlarca çalışmalar yürütülmektedir. Yürütülen bu çalışmaların belirli bir program çerçevesinde gerçekleştirilmesi, etkili bir iş birliğinin sağlanması adına Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce dönemsel eylem planları hazırlanmaktadır. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü koordinasyonunda hazırlanan ve yürürlükte olan “Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı” 2018-2023 yıllarını kapsayacak şekilde hazırlanmıştır. Kadınların ekonomik ve sosyal yaşama katılımlarının güçlendirilmesi; hak, fırsat ve imkânlardan eşit şekilde yararlanmalarının sağlanması; kadın erkek fırsat eşitliğinin 17 tüm ana plan ve politikalara yansıtılması amacıyla hazırlanan Eylem Planı, kadının güçlenmesi konusunda hazırlanan oldukça kapsamlı bir eylem planıdır. “Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2018-2023” kadınların güçlenmesi adına 5 Temel Politika eksenini içermektedir. Bunlar;

Medya Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı ile kamu kurum ve kuruluşlarına, yerel yönetimlere, üniversitelere, sivil toplum kuruluşlarına ve özel sektöre çeşitli görev ve sorumluluklar verilmektedir.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda, tüm tarafların sürece dâhil edilmesi, ilgili mevzuat ve kamu politikası açısından hedef ve faaliyetlerin belirlenmesi amacıyla 2007 yılından beri düzenli olarak eylem planları hazırlanmıştır.

2. 11. Kalkınma Planı

Planın “Kadın” başlığı doğrudan kadına odaklı politika ve tedbirleri içermektedir. Bu başlığımızda temel amaç, kadınların toplumsal hayatın tüm alanlarında imkânlardan eşit biçimde yararlanarak güçlenmelerini sağlamaktır. Ancak sadece 11. Kalkınma Planının kadın başlığı altında değil diğer başlıklarda da kadınlarla ilgili tedbirler bulunmaktadır. Özellikle “Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum” başlığı altındaki politika ve tedbirler bu bağlamda çok önemlidir.

Kalkınma Planında yer alan çözüm öneri ile yerelden başlayarak, kadınlarımızı güçlendirecek şekilde kadınların ekonomik, sosyal, kültürel hayata ve karar alma mekanizmalarının her düzeyine aktif katılımını teşvik edilmesi öngörülmüştür. Böylece yerelden başlayarak kadının etkin olarak ekonomiye katılması hedeflenmektedir.

11. Kalkınma Planının ilgili başlıkları altında belirlenen politika ve tedbirlerin en önemlilerine aşağıda kısaca yer verilmiştir.

- Kadınların ekonomik, sosyal, kültürel hayata ve karar alma mekanizmalarının her düzeyine aktif katılımı özellikle yerelden başlayarak teşvik edilecektir.
- Kadınların ekonomik ve sosyal hayatta güçlenmelerine yönelik araştırmalar yapılacak, projeler yürütülecek, eğitimler verilecektir.
- Kadınların ekonomik faaliyetlerinin geliştirilmesi için kadın girişimcilere iş geliştirme süreçlerinde danışmanlık ve rehberlik hizmeti sunulacak, bu alandaki desteklerde kadınlara öncelik verilecektir.
- Hem çocuğuna bakmak hem de çalışmaktan mahrum kalmak istemeyen meslek sahibi kadınlarımızın gündelik hayatın içerisinde mesleklerini kolaylıkla icra edebilmelerine olanak veren internet sitesi, portal, aplikasyon gibi dijital ortamlardaki ekonomik faaliyetlerinin geliştirilmesini hedefleyen mekanizmalar oluşturulacak ve kadın girişimcilerin e-ticarete güçlenmelerini sağlamaya yönelik eğitim programları ve seminerler düzenlenecektir.
- Kadınlar tarafından kurulan kooperatiflere yönelik; eğitim, girişimcilik ve danışmanlık gibi alanlarda sunulan destekler yaygınlaştırılacak ve gerekli hukuki düzenlemeler yapılmak suretiyle kadınların kooperatif kurmaları kolaylaştırılacaktır.
- Kadının ekonomik yaşama etkin katılımının artırılması konusunda illerin farklı işgücü ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, eğitim, staj, işbaşı eğitimi gibi uygulamaların etkin olarak devam etmesi sağlanacaktır.
- Kırsal kesimde kadın girişimciliğinin artmasına yönelik destek mekanizmaları sağlanacaktır.
- İşgücü piyasasının değişen ihtiyaçları çerçevesinde yeni gelişen meslek alanları göz önünde bulundurularak kız çocuklarının fen, teknoloji, mühendislik, matematik alanlarındaki mesleklere yönlendirilmesi için çalışmalar yürütülecektir. Cumhurbaşkanlığı strateji başkanlığı ile yapılan toplantılar neticesinde bilim, teknoloji, matematik ve mühendislik alanlarında yapılacak eğitimler için Millî Eğitim Bakanlığı'na kaynak aktarılması öngörülmektedir.
- Bilindiği gibi bu konuda kurulmuş olan alt komisyonumuz da çalışmalarına devam etmektedir.

- Başta kadın ve genç çiftçilere yönelik olmak üzere, üretim maliyetlerinin düşürölmesi, teknoloji kullanımı, kaliteli ve sağılıklı ürün üretimi konularında eğitim verilecek, yayım ve sertifika programları ile tarımsal becerinin geliştirilmesine yönelik kurslar düzenlenecektir.
- İşgücü piyasasının esnekliğini geliştiren düzenlemeler, artan çocuk bakım hizmetleri ile eğitim olanakları ve istihdam odaklı politikalar kadınların işgücü piyasasına konu yetkinliklerini geliştirecek ve iş hayatına daha yoğun katılımlarını destekleyecektir.
- Kadınların daha iyi işlerle, iş gücüne daha yüksek oranda katılması, hane halkı gelirlerini artırarak tasarruflara doğrudan katkı verecek ve yatırımlar için finansman olanaklarını geliştirecektir.
- Plan döneminde, yıllık ortalama yüzde 2,8 oranında artışla, 4,3 milyon ilave istihdam yaratılması öngörülmektedir. Sağlanacak büyümeye bağılı olarak hızlı istihdam artışının yanında, işgücü piyasasına yönelik politikalar yoluyla özellikle kadınların iş hayatına katılımının artırılması sayesinde işgücüne katılma oranının yüzde 56,4 seviyesine yükseleceğı tahmin edilmektedir.
- Bu gelişmeler doğrultusunda, Plan dönemi sonunda işsizlik oranının yüzde 9,9 seviyesine gerilemesi öngörülmektedir.
- Kadınların kamu ve özel sektörde yönetim ve karar organlarında daha yüksek oranda yer almalarını sağlayacak, farkındalık artırıcı ve teşvik edici yöntemler uygulanacaktır.
- Kadınların siyasete aktif katılımlarının artırılmasına ilişkin teşvik edici çalışmalar yürütülecektir.

III- KOMİSYON ÇALIŞMALARI

A) Komisyon Toplantıları

Komisyon, rapor döneminde on beş adet toplantı gerçekleştirmiştir. Seçim toplantıları dışında bütün toplantılarda tam tutanak tutulmaktadır.³

1. 16 Temmuz 2018 Tarihli Komisyon Toplantısı

16 Temmuz 2018 tarihinde gerçekleştirilen ilk toplantıda başkan, başkanvekilleri ve sözcü seçilmiştir.

Yapılan gizli oylama neticesinde; Komisyon Başkanlığına Adana Milletvekili Jülide SARİEROĞLU, Komisyon Başkanvekilliğine Kahramanmaraş Milletvekili Habibe ÖÇAL, Komisyon Başkanvekilliğine Tekirdağ Milletvekili Candan YÜCEER ve Komisyon Sözcülüğüne Şanlıurfa Milletvekili Zemzem Gülender AÇANAL seçilmişlerdir.

2. 26 Temmuz 2018 Tarihli Komisyon Toplantısı

Toplantının açılışında Komisyon Başkanı Jülide SARİEROĞLU, Komisyonun 27'nci Yasama Döneminin hayırlı olmasını dileyerek Komisyonun hedeflerine ve o günkü gündeme ilişkin olarak Komisyon üyelerine açıklamalarda bulunmuştur. Ardından, İstanbul Milletvekili Fatih Süleyman DENİZOLGUN'un istifası nedeniyle boşalan üyeliğe İstanbul Milletvekili Tülay KAYNARCA'nın seçilmesinden dolayı kendisine hayırlı olsun dileklerini iletmıştır.

İçtüzüğün 33'üncü maddesi uyarınca Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulması kabul edilmiştir.

Toplantının devamında, Komisyonda boş bulunan kâtip üyelik için seçim yapılmıştır. Yapılan seçim sonucunda, Komisyon kâtip üyeliğine Ankara Milletvekili Filiz KERESTECİOĞLU DEMİR seçilmiştir.

Seçimden sonra Komisyon çalışmaları ile ilgili sunumlara geçilmiştir. Komisyon Uzmanı tarafından yapılan ilk sunumda, Komisyonun çalışma usul ve esasları ile Komisyonun geçmişte yaptığı faaliyetler hakkında Komisyon üyelerine bilgi verilmiştir. Ayrıca, BM Kadın Birimi temsilcileri tarafından BM Kadın Birimiyle yürütülen Türkiye'de Siyasi Liderlikte ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi hakkında

³ Komisyon toplantılarına ilişkin tutanaklara TBMM İnternet sitesinden https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.donem_listele?pKomKod=865 erişim mümkündür.

Komisyonu sunum yapılmış ve son olarak Komisyonun yeni dönemdeki çalışma programına ilişkin fikir teatisinde bulunulmuştur.

3. 10 Ekim 2018 Tarihli Komisyon Toplantısı

10 Ekim 2018 tarihli toplantıda, Adana Milletvekili Jülide SARİEROĞLU'nun istifası nedeniyle boşalan Komisyon Başkanlığı için seçim yapılmıştır. Seçim sonucunda, Komisyon Başkanlığına İstanbul Milletvekili Canan KALSIN seçilmiştir.

Seçimin ardından Komisyon Başkanı Canan KALSIN, kısa bir teşekkür konuşması yapmıştır.

4. 31 Ekim 2018 Tarihli Komisyon Toplantısı

Toplantıda, Komisyon Başkanı Canan KALSIN, Komisyonun Ekim ayı itibarıyla yapmış olduğu çalışmalara ilişkin olarak Komisyonu bilgilendirmiştir. Ardından, 26'ncı Yasama Döneminde kurulan Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonunun taslak raporuna ilişkin görüşme yapılmıştır.

Toplantıya, Tarım ve Orman Bakanlığı ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı temsilcilerinin, kırsalda kadın çalışmaları hakkında yaptıkları sunumlar ile devam edilmiştir.

5. 14 Kasım 2018 Tarihli Komisyon Toplantısı

Toplantıda, Komisyon Başkanı Canan KALSIN, Türkiye'de Siyasi Liderlikte ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi kapsamında öngörülen faaliyetler hakkında Komisyon üyelerini bilgilendirmiştir.

Toplantının devamında, "Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonu"nun taslak raporu görüşülmüş ve oy birliği ile kabul edilmiştir.

Alt Komisyona ait taslak raporun kabul edilmesinden sonra alt komisyonlar kurulmasına dair önergelere ilişkin görüşmelere başlanmıştır. Yapılan müzakereler sonucunda, "Başta Kız Çocukları Olmak Üzere Gençlerin Bilim, Teknoloji, Matematik ve Mühendislik Alanlarına Yönlendirilmesi Konulu Alt Komisyon" ile "İstanbul Sözleşmesinin Etkin Uygulanması ve İzlenmesi Konulu Alt Komisyon"un kurulmasına karar verilmiştir.

6. 11 Aralık 2018 Tarihli Komisyon Toplantısı

Komisyon Başkanvekili sıfatıyla toplantıyı açan Tekirdağ Milletvekili Candan YÜCEER, Komisyon Başkanvekili Habibe ÖÇAL'ın Komisyon üyeliğinden çekilmesi üzerine boş olan üyeliğe Kütahya Milletvekili Ceyda ÇETİN ERENLER'in seçildiğini ve yeni boş olan başkanvekilliği için seçim yapılacağını ifade etmiştir.

Açıklamanın ardından yapılan gizli oylama neticesinde, Komisyon Başkanvekilliğine Kayseri Milletvekili Hülya NERGİS seçilmiştir.

7. 15 Mayıs 2019 Tarihli Komisyon Toplantısı

Toplantıda, Komisyon Başkanı Canan KALSIN, Birleşmiş Milletler Kadın Statüsü Komisyonunun 63'üncü Oturumu ve ABD'de gerçekleştirilen temaslar hakkında Komisyon üyelerini bilgilendirmiştir.

Toplantıda, "Türkiye'de Siyasi Liderlikte ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi" kapsamında 1-2 Aralık 2018 tarihlerinde Mardin'de gerçekleştirilen Çalıştay'da alınan kararların ve yapılan tespitlerin hayata geçirilebilmesi için BM Kadın Birimi ve Parlamentolararası Birlik ile yapılması kararlaştırılan etkinliklere ilişkin görüşmeler yapılmıştır.

Toplantıya, başta kadınlar olmak üzere üretime katılımı artırmaya yönelik kanun teklifi taslağı hakkında görüşmeler ile devam edilmiştir.

Son olarak, İstanbul Sözleşmesi'nin Etkin Uygulanması ve İzlenmesi Konulu Alt Komisyon Başkanı Kayseri Milletvekili Hülya NERGİS ve Başta Kız Çocukları Olmak Üzere Gençlerin Bilim, Teknoloji, Matematik ve Mühendislik Alanlarına Yönlendirilmesi Konulu Alt Komisyon Başkanı Gaziantep Milletvekili Derya BAKBAK, alt komisyonların çalışmalarına ilişkin Komisyon üyelerine bilgi vermişlerdir.

8. 7 Kasım 2019 Tarihli Toplantı

Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanı Naci AĞBAL, Toplantıda, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu tarafından yapılan katkı ve önerilerin On Birinci Kalkınma Planı'na yansıtılması ve bu çerçevede kadın-erkek fırsat eşitliğine duyarlı bütçeleme ve cinsiyet kodu konuları hakkında bir sunum gerçekleştirmiştir.

Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı Sağlık, İstihdam ve Sosyal Koruma Daire Başkanı Hande HACİMAHMUTOĞLU, On Birinci Kalkınma Planında yer alan

kadın politikaları ve bu politikaların uygulanması için alınan tedbirler hakkında Komisyon üyelerini bilgilendirmiştir.

Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı Sağlık, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Daire Başkanı Hayriye Gülşah URAN, kadın-erkek fırsat eşitliğine duyarlı bütçeleme ve bu kapsamda 2020 yılı merkezi yönetim bütçesinde yapılanlar hakkında bir sunum yapmıştır.

Komisyon Başkanlığının önerilerinin On Birinci Kalkınma Planı'na yansıtılması ve bu çerçevede kadın-erkek fırsat eşitliğine duyarlı bütçeleme ile cinsiyet kodu konuları istişare edilmiştir.

9. 5 Mart 2020 Tarihli Toplantı

Komisyon Başkanı Canan KALSIN:

Komisyon bünyesinde kurulan alt komisyonlara, Komisyonun UN Women'le birlikte yürüttüğü çalışmaya, bülten hazırlığına, New York'ta düzenlenecek BM toplantısının ertelenmesine, On Birinci Kalkınma Planı'nın hazırlık sürecindeki çalışmalara, Ceren Damar davasına ilişkin açıklamalar yapmıştır. Kadınların yaşadığı sorunlara dair Dilekçe Komisyonuna verilen dilekçelerin, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonuna havale edileceğine ilişkin üyeleri bilgilendirmiştir.

Adalet Bakanlığının 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un Uygulanması Hakkındaki (154/1) sayılı Genelgesi'ne ilişkin kısa bir bilgilendirme yapmıştır.

Ayrıca Komisyonun 2020 Faaliyet Planı ve BM Kadın Birimiyle yürütülen proje kapsamında merkez ve taşra teşkilatlarındaki eşitlik birimlerinin analizi ve yasa taramalarına ilişkin açıklamalarda bulunmuştur.

Daha sonra Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü Yakup MOĞUL, Adalet Bakanlığının 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un Uygulanması Hakkındaki (154/1) sayılı Genelgesi hakkında bir sunum gerçekleştirmiştir.

Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü Mağdur Hakları Daire Başkanı Ramazan GÜRKAN da mezkûr (154/1) sayılı Genelgenin uygulamada getirdiği yenilikler ve odaklandığı noktalar hakkında Komisyon üyelerini bilgilendirmiştir.

BM Kadın Birimi Temsilcisi Duygu ARIĞ, BM Kadın Birimiyle yürütülen proje kapsamında merkez ve taşra teşkilatlarındaki eşitlik birimlerinin analizi ve yasa taramaları çalışmaları hakkında bir sunum yapmıştır.

10. 1 Temmuz 2020 Tarihli Toplantı

Komisyon Başkanı Canan Kalsın, Komisyonun görev yaptığı iki yıl boyunca yaptığı faaliyetlere ilişkin açıklamalarda bulunmuştur. Daha sonra da “Başta Kız Çocukları Olmak Üzere Gençlerin Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik Alanlarına Yönlendirilmesi Konulu Alt Komisyon Raporu” ile 26'ncı Yasama Döneminde kurulan, “Türkiye’de Yaşayan Engelli Kadınlar ile Engellilere Bakmakta Olan Kişilerin Sorunları ve Çözüm Önerileri Konulu Alt Komisyon Raporu” Komisyonumuzda müzakere edilerek kabul edilmiştir.

11. 16 Temmuz 2020 Tarihli Toplantı

Toplantısında 27’nci Yasama Döneminde Komisyon üyeliklerinin 2’nci Devre seçimleri yapılmıştır. Bu kapsamda Komisyon Başkanı, Başkanvekilleri, Sözcü ve Kâtip üye seçimi yapılmıştır. Komisyon Başkanlığına Edirne Milletvekili Sayın Fatma AKSAL seçilmiştir. Komisyon Başkanvekilliği görevine Kayseri Milletvekili Hülya NERGİS ve Eskişehir Milletvekili Jale Nur SÜLLÜ, Komisyon Sözcülüğü görevine İstanbul Milletvekili Tülay KAYNARCA, Komisyon Kâtip üyeliği görevine ise Ankara Milletvekili Filiz KERESTECİOĞLU DEMİR seçilmişlerdir.

12. 4 Mart 2021 Tarihli Toplantı

Komisyon Başkanı Edirne Milletvekili Sayın Fatma AKSAL Komisyon tarafından yürütülen faaliyetlere ilişkin olarak, Komisyon üyelerini bilgilendirmiştir. Daha Sonra İç Tüzük’ün 26’ncı maddesi hükmü uyarınca verilen, Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer’in (2/2579) esas numaralı Kanun Teklifi’nin görüşülmesi gündemiyle Komisyonun toplanması talebine üzerine açıklamalar yapılmıştır. Ayrıca Komisyonun 2021 yılı Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu yol haritası değerlendirilmiştir.

13. 8 Temmuz 2021 Tarihli Toplantı

Toplantının başında Komisyon Başkanı Fatma Aksal Komisyonun Dördüncü Yasama Yılı boyunca yaptığı faaliyetlere ilişkin Komisyonu bilgilendirmiştir. Daha Sonra toplantıda Komisyon bünyesinde yeni kurulacak alt komisyonların çalışma alanlarının değerlendirilmesine ve belirlenmesine ilişkin görüşmeler yürütülmüştür. Görüşmeler

sonunda oylama yapılarak iki alt komisyonun kurulmasına karar verilmiştir. Bunlardan birisi “*Kadın İstihdamının Arttırılması, Kadın Girişimciliğinin, Kooperatifçiliğinin Güçlendirilmesi ve Desteklenmesi Kapsamında Mevcut Sorunların Tespiti ve Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi Alt Komisyonu*” diğeri ise “*Kadınların İş ve Aile Yaşamlarının Uyumlaştırılmasında Karşılaşılan Sorunların Tespiti ve Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi Alt Komisyonu*” dur.

14. 22 Mart 2022 Tarihli Toplantı

Komisyon 2/4290 esas numaralı Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifini görüşmek amacıyla toplanmıştır. Teklif metni kadına ve sağlık çalışanlarına karşı şiddetle mücadele amacıyla önerilen maddelerden oluşmaktadır. Görüşmelerin başında Komisyon Başkanı Fatma Aksal üyeleri Teklif ile ilgili olarak kısaca bilgilendirmiştir. Teklifin getirdiği yeniliklerden ve kadına şiddetle mücadeleye verdiği katkılardan bahsetmiştir. Daha sonra Teklifi ’in görüşmelerine geçilmiştir. Teklif üzerinde yapılan müzakereler sonucunda uygun görüşle esas komisyon olan Adalet Komisyonuna sunulmak üzere TBMM Başkanlığına iletilmesine karar verilmiştir. Söz konusu teklif Adalet Komisyonunda ve Genel Kurulda kabul edilerek yasalaşmıştır.

• 7406 sayılı “***Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun***”, 27 Mayıs 2022 tarihli 31848 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Buna göre:

- Kamuoyunda “kravat indirimi” olarak bilinen takdiri indirim nedenleri, tahdidi hale getirilmekte ve failin duruşmadaki mahkemeyi etkilemeye yönelik şekli tutum ve davranışlarının takdiri indirim nedeni olarak dikkate alınmaması sağlanmıştır.
- Kasten öldürme suçunun “kadına karşı” işlenmesi hali bu suçun nitelikli halleri arasına alınmış ve “kasten yaralama”, “işkence”, “eziyet” ve “tehdit” suçunun “kadına karşı işlenmesi” halinde cezanın alt sınırı artırılmıştır.
- Israrlı takip olarak nitelendirilen fiiller, TCK kapsamında müstakil bir suç olarak düzenlenmekte ve orantılı yaptırıma bağlanmıştır.
- Kasten yaralama suçunun, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı işlenmesi ya da canavarca hisle işlenmesi halleri de katalog suçlar arasına eklenmiştir.

- “Çocukların cinsel istismarı” ve “ısrarlı takip suçları” ile “kadına karşı işlenen kasten yaralama”, “işkence” ve “eziyet suçlarının” soruşturma ve kovuşturma evrelerinde şiddet mağduruna ve katılana baro tarafından ücretsiz avukat görevlendirilmesi sağlanmıştır.

15. 5 Nisan 2023 Tarihli Toplantı

Komisyonun bu toplantısında Komisyon Başkanı Fatma AKSAL Alt Komisyonların çalışmaları ve Komisyona sunulan Alt Komisyon taslak raporları hakkında kısaca bir giriş yaptıktan sonra sözü Kadın İstihdamının Arttırılması, Kadın Girişimciliğinin, Kooperatifçiliğinin Güçlendirilmesi ve Desteklenmesi Kapsamında Mevcut Sorunların Tespiti ve Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi Konulu Alt Komisyon Başkanı Çiğdem ERDOĞAN ATABEK’e vermiştir. Alt Komisyon Başkanı Çiğdem Erdoğan Atabek alt komisyon raporu ve yapılan çalışmalar hakkında Komisyonu bilgilendirmiştir. Daha sonra söz alan Kadınların İş ve Aile Yaşamlarının Uyumlaştırılmasında Karşılaşılan Sorunların Tespiti ve Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi Konulu Alt Komisyon Başkanı Belgin Uygur ‘da başkanı olduğu alt komisyonun raporu ve çalışmaları hakkında Komisyonu bilgilendirmiştir. Daha sonra Komisyon üyeleri söz alarak alt komisyon çalışmalarına ilişkin fikirlerini beyan etmiştir. Yapılan görüşmeler sonucunda her iki alt komisyon raporu da kabul edilmiştir.

B) Alt Komisyonlar

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, her yasama yılı başında bir yol haritası belirleyerek incelemek istediği konu ve olaylara ilişkin, komisyon üyelerinden müteşekkil alt komisyonların kurulmasına ilişkin kararlar almaktadır. Alt komisyonlar genel olarak en az beş üyeden oluşmakta, üyelikler sandalye sayısına orantılı olarak parti grupları ve bağımsızlar arasında paylaştırılmaktadır. Alt komisyona komisyon uzmanları da eşlik ederek planlama ve raporlama hususlarında görev almaktadır.

Alt komisyon çalışmaları, genel olarak kadın çalışmaları alanında uzman kişileri alt komisyon toplantısına çağırıp dinleme biçiminde gerçekleştirilmektedir. Bunun yanında alt komisyonlar yurt içi ve yurt dışında görüşmeler yapabilmekte ve toplantılara katılabilmektedirler. Çalışmalar sonucunda alt komisyonca hazırlanan rapor, KEFEK'in görüşüne ve oyuna sunulur. Oylamada aksi yönde oy kullanan komisyon üyeleri, kabul edilen raporlara muhalefet şerhi yazabilir. Alt komisyonların görev süresi çalışma alanına göre farklılık göstermekle birlikte bu süre daha önceki çalışmalarda genellikle 5-6 ay olarak kullanılmıştır. Bununla birlikte çalışma alanının niteliğine göre uzun süreli/daimî alt komisyonlar da kurulabilir.

27. Dönem 2. yasama yılının 14 Kasım 2018 tarihli 5. toplantısında, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu bünyesinde, "İstanbul Sözleşmesi'nin Etkin Uygulanması ve İzlenmesi Konulu Alt Komisyon" ile "Başta Kız Çocukları Olmak Üzere Gençlerin Bilim, Teknoloji, Matematik ve Mühendislik Alanlarına Yönlendirilmesi Konulu Alt Komisyon" olmak üzere iki alt komisyon kurulmuştur.

Ayrıca, 26'ncı Yasama Döneminde kurulan ve yine bu dönemde çalışmalarını tamamlamış olan, ancak raporu Komisyon tarafından henüz kabul edilmemiş olan, "Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonu Raporu" 27'nci Yasama Dönemi'nde müzakereye açılmış ve Komisyon üyelerinden gelen bazı önerilerin de eklenmesi ile kabul edilmiş ve bastırılıp dağıtılmıştır.

1. İstanbul Sözleşmesinin Etkin Uygulanması ve İzlenmesi Alt Komisyonu

"İstanbul Sözleşmesi" hükümleri de göz önüne alınarak düzenlenen "6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" ise 20 Mart 2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Şiddetle mücadeledeki tüm çalışmalara rağmen 6284 sayılı Kanun'un uygulanmasında bazı sorunlar yaşandığı Komisyona yapılan başvurular ve medyada karşılaşılan haberlerde yer almıştır.

5840 sayılı Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu'nun 3. maddesinin (d) fıkrasına göre, "Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu uluslararası anlaşmaların kadın erkek eşitliği ve kadın hakları konusundaki hükümleri ile T.C. Anayasası ve diğer ulusal mevzuat arasında uyum sağlamak için yapılması gereken değişiklikleri ve düzenlemeleri belirlemek" Komisyonun görevleri arasında sayılmıştır.

Bu nedenle başta 6284 sayılı Kanun olmak üzere şiddetin önlenmesine ilişkin diğer mevzuatın, gözden geçirilmesi, bu mevzuatın uygulanmasında yaşanan sorunların tespit edilmesi ve kadına yönelik şiddetin sona erdirilerek mağduriyetlerin giderilmesine yönelik önerilerde bulunulması amaçlanmıştır.

Alt Komisyon tüm siyasi parti gruplarının temsilcilerinin yer aldığı, 10 milletvekilinden oluşmaktadır. Alt Komisyon, 2. yasama yılında 7 adet, 3. yasama yılında 7 adet olmak üzere toplamda 14 toplantı yapmıştır.

TBMM İç Tüzük 'ünün 20'nci maddesinin ikinci fıkrasında "Komisyonlar için bir yasama döneminde 2 seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi üç yıldır. Görev süresi yenileri seçilinceye kadar devam eder." hükmü yer almaktadır. İç Tüzük 'ün 20'nci maddesi ve komisyon çalışmalarına dair temayüller kapsamında komisyonlarda ikinci devre için seçimlerin yapılması hâlinde, çalışmalarını tamamlamamış ve raporunu sunmamış alt komisyonların tekrar kurulmasına ilişkin komisyon kararı alınması gerekmektedir. Hükümetimizce Avrupa Konseyi Sözleşmesi hükümlerinin değerlendirilmesi ve konunun toplumda hassasiyet oluşturması, sözleşmenin kaldırılmasına yönelik toplumda oluşan beklenti sebebiyle ikinci devre seçimleri sonrası Komisyonumuzda alt komisyonun tekrar kurulmasına yönelik bir iradenin bulunmadığı Başkanlığımızca değerlendirilmiştir. Komisyonumuzda 2018 yılında kurulan İstanbul Sözleşmesi'nin Etkin Uygulanması ve İzlenmesi Alt Komisyonu çalışmalarını tamamlamadığından raporu vermemiştir. İç Tüzük'ün 20'nci maddesi uyarınca, ikinci devre için seçilen Komisyonumuzda da bu yönde bir karar alınmadığından İstanbul Sözleşmesi'nin Etkin Uygulanması ve İzlenmesi Alt Komisyonu kadük olmuştur.

Yukarıda açıklanan gerekçelerde 27'nci Dönemde kurulan ve çalışmalarını tamamlamayan ve Komisyonun ikinci devresinde de tekrar kurulmayan alt komisyonun, ülkemizin taraf olmadığı bir sözleşmenin etkin uygulanması ve izlenmesi hukuken mümkün olmayacağından, bundan sonraki aşamada da alt komisyon çalışmalarımızın konusuz kalması sebebiyle bu konuda çalışma yürütülmesine yer olmadığı değerlendirilmiştir

2. Başta Kız Çocukları Olmak Üzere Gençlerin Bilim, Teknoloji, Matematik ve Mühendislik Alanlarına Yönlendirilmesi Alt Komisyonu

Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak Başkanlığında on üyeden oluşan ve řu ana kadar on adet toplantı gerçekleştiren Alt komisyon, aşağıdaki hususlar dikkate alınarak, söz konusu alanda bir çalışma yapılmasının faydalı olacağı değeriendirilerek kurulmuştur:

Uluslararası literatürde kullanıldığı şekliyle STEM (science, technology, engineering, mathematics); bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik kelimelerinin İngilizce karşılıklarının baş harflerinden oluşmaktadır (BTMM) ve bu alanlarda politika geliştirmeyi önceleyen bir stratejiye karşılık gelmektedir. Hızla gelişen teknolojiye ayak uydurmak; küresel gelişme ve rekabet dünyası ile başa çıkabilmek için ülkelerin BTMM alanlarında eğitim alan ve bu alanlarda meslek sahibi olan insan sayısını arttırması önemlidir.

İlgili uluslararası raporlar, ülkelerin istihdam konusunda gelecekte sorun yaşamamaları için de vatandaşların bu alanlara yönelmelerinin önemine işaret etmektedir. Zira önümüzdeki birkaç yüz yıl içinde mesleklerin %75'inin BTMM içerikli olacağı öngörülmektedir. Gelişmiş ülkeler başta kız çocukları olmak üzere gençleri bu alanlara yönlendirmek suretiyle ülkenin daha hızlı gelişmesini sağlamak için politika ve projeler üretmeye başlamıştır. Başta ABD, Güney Kore, Norveç, İsveç, Danimarka olmak üzere gelişmiş ülkeler bu alanda çeşitli plan ve programlar yapmaktadır.

Konunun bir diğeri toplum nüfusunun yarısını oluşturan kız çocuklarının bu alanlara yönlendirilmesidir. BTMM'ye dair mesleklerin genel olarak erkekler tarafından tercih edilmesi, dahası bu mesleklerin kız çocukları için "uygun" olarak görülmemesi, kızlar açısından ayrımcı bir sonuç doğurduğu gibi ülke ekonomisine ve gelişimine kadın zeka ve becerilerinin yansımaması sonucunu doğurmaktadır.

Alt Komisyon, yapacağı çalışmayla ülkemizde bugüne kadar yapılmış bireysel örnekleri tespit ederek ve bundan sonra bu meselenin bir devlet stratejisi haline getirilmesi için gerekli önlemleri belirleyerek tavsiyelerini raporlamayı ve bir bütün olarak ülkemizin gelişimine katkı sağlamayı hedeflemiştir.

Alt Komisyon, 2. yasama yılında 10 adet ve 3. yasama yılında 10 adet olmak üzere toplamda 20 toplantı yapmıştır. 17 Haziran 2020 tarihli son toplantısında faaliyetlerinin tamamlanmasına binaen Raporunu Üst Komisyona sunmuş ve Rapor değeriendirilerek kabul edilmiştir. Daha sonra 1 Temmuz 2020 tarihli toplantı ile de Kadın Erkek Fırsat

Eşitliği Komisyonunda kabul edilmiştir. Rapor metni elektronik ortamda üyelerimize dağıtılmıştır.

3. Kadınların İş ve Aile Yaşamlarının Uyumlaştırılmasında Karşılaşılan Sorunların Tespiti ve Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi Alt Komisyonu

Kadınlarımızı güçlendirmenin en kestirme yolu onları bir şekilde hayatın her alanına özellikle de ekonomi ve üretim sürecine dâhil etmektir. Fakat bu yeterli değildir. Kadın istihdamının ve girişimciliğinin kalıcı ve sürdürülebilir kılınması gerekmektedir. İşte bu noktada kadınların iş ve aile yaşamlarının uyumlaştırılması hususu önem kazanmaktadır.

Bu çerçevede dünyada olduğu gibi Türkiye’de de kadınlara eğitim ve çalışma imkânları oldukça geniş tutularak, kadın istihdamında gözle görülür bir artış yaşanmaktadır. Ancak kadınların çalışma hayatında aktif rol alması ile birlikte aile içindeki sorumluluklarına ek olarak iş ile ilgili yeni yükümlülükler de dâhil olmuştur.

Kadın çalışanlar artan görev ve sorumluluklarını yerine getirmekte, yeni rollerine uyum sağlamakta zorlanmaya başlamışlardır. İş ve aile hayatı uyumu konusunda toplumun kendisine yüklediği roller de dikkate alındığında kadının yükünün oldukça fazla olduğu herkesin malumudur. Çevremize hatta belki kendi ailemize bile baktığımızda çıplak gözle görünen bir gerçek vardır. Ev işleri, çocuk bakımı, yaşlı bakımı ve diğer ev içi sorumluluklar kadınlara atfedilmektedir. Erkeklerin ev içi sorumluluk almalarına ise “kadına yardım” gözüyle bakılmaktadır.

Kadınlarımızın bu ihtiyacı fark edilmiş yaşadıkları bu sorunları çözebilmek amacıyla son dönemde önemli adımlar atılmıştır. İş ve aile yaşamının uyumlaştırılması noktasında, İş Kanunu’nda, Devlet Memurları Kanunu’nda ve ilgili diğer mevzuatta çok önemli düzenlemeler yapılmıştır. Çalışan annelere kolaylıklar sağlanmış, doğum ve süt izni süreleri uzatılmış, esnek çalışma saatleri, erken emeklilik düzenlemeleri, torun bakım teşvikleri ile kadınlarımız güçlendirilmiştir. Okul öncesi eğitim kurumları ve imkânları yaygınlaştırılmış teşvik edilmiş böylece çocuk bakım yükü hafifletilmeye çalışılmıştır. Pandemi döneminde belirli bir yaşa kadar çocuğu olan kadın personelimize idari izin kolaylığı sağlanmıştır.

Ancak biliyoruz ki; hayat devam etmekte ihtiyaçlar çeşitlenmekte ve artmaktadır. Koşullar her geçen gün değişmektedir. Bu nedenle iş ve aile yaşamını uyumlaştırmayı hedef alan çalışmaların devamlılığı ve sürekliliği esastır.

İşte bu gerekçelerle 11. Kalkınma programında “İstihdam ve Çalışma Hayatı” başlığı altında 2 politika ve tedbire yer verilmiştir: Buna göre;

1. Kadınların işgücü piyasasına katılımlarını kolaylaştırıcı ve istihdamlarını artırıcı uygulamalar geliştirilecektir.

2. Kadınların işgücüne ve istihdama katılımlarının artırılmasını teminen iş ve aile yaşamını uyumlaştıran uygulamalar dinamik bir biçimde hayata geçirilecektir.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu olarak bizim bu politikaların hayata geçirilme sürecine duyarsız kalmamız ya da bu sürecin dışında kalmamız beklenemezdi. Değişen ihtiyaçları ve koşulları da gözетerek; Bu süreci koordine etmek, konuyla ilgili bütün aktörleri dinlemek, bu alana ilişkin genel çerçeveyi ortaya koyabilmek amacıyla gelen öneriler doğrultusunda;

27. yasama dönemi 4. yasama yılının 8 Temmuz 2021 tarihli Komisyon toplantısında, “kadınların iş ve aile yaşamlarının uyumlaştırılmasında karşılaşılan sorunların tespiti ve çözüm önerilerinin belirlenmesi konulu alt komisyon” kurulması kararlaştırılmıştır. 9 üye ile kurulan Alt Komisyonumuz Balıkesir Milletvekili Sayın Belgin UYGUR’un başkanlığında çalışmalarına başlamıştır.

Çalışma süresi içerisinde 15 toplantı yapan ve ilgili 49 kişiyi dinleyen Alt Komisyonun çalışmaları sırasında tam tutanak tutulmuştur. Toplantılara ilgili kamu kurumları, sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri, sendika temsilcileri davet edilmiştir. Alt Komisyonda görevli uzmanların rapor yazımında yararlanması amacıyla ilgili özel ve kamu kurum/kuruluşlarından belge ve bilgiler temin edilmiştir.

Alt Komisyon 07-08.03.2022 tarihlerinde İstanbul’a, 13-14.05.2022 tarihlerinde Balıkesir’e, 03-07.07.2022 tarihlerinde Almanya’ya, 19.10.2022 tarihinde TBMM Kreşine ve 01-05.11.2022 tarihlerinde de İspanya’ya çalışma ziyareti gerçekleştirmiştir.

Alt Komisyonun yukarıda belirtilen toplantı, ziyaret ve çalışmalarının yanı sıra masa başı araştırmaları sonucunda hazırlanan rapor Üst Komisyona sunulmuştur. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu tarafından kabul edilen rapor ilgili kurumlar ve Komisyon üyeleri ile paylaşılmıştır.

Kadınların İş Ve Aile Yaşamlarının Uyumlaştırılmasında Karşılaşılan Sorunların Tespiti Ve Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi Konulu Komisyon Raporu; dört bölümden oluşmaktadır:

Birinci bölümde; kadınların iş ve aile yaşamının uyumlaştırılması alanında kuramsal çerçeve incelenirken; içeriğinde çalışma hayatında kadın, iş yaşam dengesinin geçirdiği tarihsel süreç, iş yaşam dengesinin belirleyicileri ve sonuçları, iş ve aile yaşamının uyumlaştırılması kavramı, aile dostu politikalar, iş aile yaşamını uyumlaştırma

mekanizmaları olarak izin hakları, esnek ve uzaktan çalışma, çocuk, engelli ve yaşlı bakım hizmetleri ile iş aile uyumunda finansal destekler açıklanmıştır.

İkinci bölümde kadınların iş ve aile yaşamlarının uyumlaştırılmasında uluslararası ve ulusal mevzuat ele alınmıştır. Uluslararası mevzuat kapsamında Birleşmiş Milletler Belgeleri, Avrupa Konseyi Belgeleri ve Avrupa Birliği Belgeleri incelenmiştir. Ulusal mevzuat kapsamında ise; Anayasa ve Kanunlarda Yer Alan Düzenlemeler, Yönetmelikler, Genelgeler ve Temel Politika Belgeleri değerlendirilmiştir.

Üçüncü bölümde kadınların iş ve aile yaşamlarının uyumlaştırılması politikasının kurumsal yapısı ele alınmıştır. Bu kapsamda Cumhurbaşkanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, bakım hizmeti sunan diğer kurumlar kapsamında; Türkiye Belediyeler Birliği, Belediyeler, OSB'ler, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Kamu Kurumları ve Özel İşletmeler incelenmiştir.

Dördüncü ve son bölümde, 9 ana başlık altında kadınların iş ve aile yaşamlarının uyumlaştırılmasına yönelik Alt Komisyonun tespit ve önerileri ortaya konulmuştur.

4. Kadın İstihdamının Arttırılması, Kadın Girişimciliğinin, Kooperatifçiliğinin Güçlendirilmesi Ve Desteklenmesi Kapsamında Mevcut Sorunların Tespiti Ve Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi Konulu Alt Komisyonu

Kadın istihdamının bir ülkenin gelişmişlik düzeyinde yadsınamaz bir yeri vardır. Kadının çalışma hayatına etkin ve insan onuruna yakışır bir şekilde katılımı, bireysel kazanım olmanın ötesinde ailevi, sosyo-ekonomik ve toplumsal bir dönüşümü de sağlamaktadır.

Bu kapsamda, kadınların çalışma hayatına girmesinin önündeki engellerin kaldırılması, ülkenin ekonomik ve sosyal refahının arttırılmasında kilit bir öneme sahiptir.

Ülkemizde, istihdamının arttırılması, kadın girişimciliğinin, kooperatifçiliğinin güçlendirilmesi ve desteklenmesini önceleyen politikalara rağmen, hala yapılması gereken işler, atılması gereken adımlar vardır.

Kadınların, çalışma hayatında ve karar alma mekanizmalarında etkin bir şekilde yer alması, politikaların belirlenmesinde kadın erkek fırsat eşitliğini sağlayıcı bir perspektif sağlanması ile mümkündür.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonumuz, 11. Kalkınma Programında yer alan değişen ihtiyaçları ve koşulları da gözетerek kadınların işgücü piyasalarına katılımlarını kolaylaştırıcı ve istihdamlarını artırıcı politika izlenmesine katkıda bulunmak arzusundadır.

Bu nedenle konuyla ilgili bütün aktörleri dinlemek, bu alana ilişkin genel çerçeveyi ortaya koyabilmek amacıyla gelen öneriler doğrultusunda;

27. yasama dönemi 4. yasama yılının 8 Temmuz 2021 tarihli Komisyon toplantısında, “Kadın istihdamının arttırılması, kadın girişimciliğinin, kooperatifçiliğinin güçlendirilmesi ve desteklenmesi kapsamında mevcut sorunların tespiti ve çözüm önerilerinin belirlenmesi konulu alt komisyon” kurulması kararlaştırılmıştır. Alt Komisyonumuz Sakarya Milletvekili Çiğdem ERDOĞAN ATABEK başkanlığında çalışmalara başlamıştır.

Çalışma süresi içerisinde 9 toplantı yaparak ilgili kişi ve kurumları dinleyen Alt Komisyonun çalışmaları sırasında tam tutanak tutulmuş, ilgili özel ve kamu kurum/kuruluşlarından belge ve bilgiler temin edilmiştir. Alt Komisyon, 19.02.2022 tarihinde Sakarya’ya, 21.02.2022 tarihinde İstanbul’a, 26-29.06. 2022 tarihinde İtalya’ya ve 23-26.10.2022 tarihinde Portekiz’e çalışma ziyaretleri gerçekleştirmiştir. Ayrıca 21.02.2022 tarihinde en üst düzey kadın yöneticiler (CEO), yönetim kurulu üyeleri ile kadın dostu şirketlerin insan kaynakları başkanları ile kadın STK’lerin katıldığı İstanbul’da iki ve 18.06.2022 tarihinde ise akademisyenlerin katılımı ile Ankara’da bir olmak üzere 3 çalıştay düzenlenmiştir.

Alt Komisyonun yukarıda belirtilen toplantı, ziyaret ve çalıştaylarının yanı sıra masa başı araştırmaları sonucunda hazırlanan rapor Üst Komisyona sunulmuştur. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu tarafından kabul edilen rapor ilgili kurumlar ve Komisyon üyeleri ile paylaşılmıştır.

Kadın İstihdamının Arttırılması, Kadın Girişimciliğinin, Kooperatifçiliğinin Güçlendirilmesi Ve Desteklenmesi Kapsamında Mevcut Sorunların Tespiti Ve Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi Konulu Komisyon Raporu; dört bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde kadın istihdamı konusu ele alınmıştır. Kadın istihdamı ile ilgili kavramlar açıklanmış, çalışma yaşamında kadının yerine değinilmiş, Dünyada ve Türkiye’de kadın istihdamının tarihsel gelişimi açıklanmış, Türkiye’de işgücü piyasasının yapısı ve kadın işgücünün durumu ayrıntılı olarak ele alınmış, kadın istihdamına ilişkin uluslararası ve ulusal belge ve mevzuatlar ile kurumsal hizmet ve projelere değinilmiştir.

İkinci bölümde kadın girişimciliği konusu ele alınmıştır. Girişimcilik ve kadın girişimciliği ile ilgili kavramlar açıklanmış, Dünyada ve Türkiye’de girişimciliğin tarihsel gelişimi aktarılmış, Türkiye’de kadın girişimciliğine ilişkin kurumsal hizmetlere değinilmiştir.

Üçüncü bölümde kadın kooperatifleri konusu ele alınmıştır. Kooperatifçilik ve kadın kooperatifleri ile ilgili kavramlar açıklanmış, kadın kooperatifleri ele alınarak bunların amacı, çalışma koşulları, kadınların güçlenmesi açısından önemi, uygulamadaki durumları, ilgili düzenlemeler ve kurumsal hizmetler, sorunları ve açılım yapabileceği alanlara değinilmiştir. Dördüncü bölümde ise rapor içeriği konulara ilişkin önerilere yer verilmiştir.

C) Komisyonun Proje Faaliyetleri

Komisyon, kadının statüsünün güçlendirilmesi, kadın istihdamının artırılması ve karar alma mekanizmalarında kadınların daha fazla yer almasının sağlanması amacıyla ulusal ve uluslararası kurumlarla iş birliği içerisinde yürütülen projelere katılım sağlamaktadır. Rapor döneminde, Komisyon “Türkiye’de Siyasi Liderlikte ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi” kapsamında faaliyetleri olmuştur

Proje; BM Kadın Birimi, Parlamentolar Arası Birlik ve Komisyonun ortaklığında, İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansının finansman desteği ile uygulanmaktadır. Aralık 2014’te hayata geçen proje, 2011-2014 yılları arasında yürütülen ‘Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Yönelik Elverişli Ortamın Teşvik Edilmesi Birleşmiş Milletler Ortak Programı’nın devamı niteliğindedir ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin dönüştürücü kapasitesinden faydalanarak Türkiye’de kadınların siyasi liderliğini ve katılımını güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Projenin açılış toplantısı, 7 Aralık 2015 tarihinde gerçekleştirilmiş, projenin kapanış toplantısı 1-2 Aralık 2018 tarihinde Mardin’de düzenlenen “Siyasette Kadın Çalıştayı” ile tamamlanmıştır. Ancak söz konusu proje önümüzdeki dönemde daha farklı bir içerikle ve daha geniş tabanlı olarak güncellenerek devam edecektir.

1. Kadın Erkek Eşitliğine Duyarlı Bütçeleme Eğitimleri

“Türkiye’de Siyasi Liderlikte ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi” kapsamında, KEFEK ile Plan ve Bütçe Komisyonları üyelerine, TBMM İdari Teşkilatı personeline, Cumhurbaşkanlığı uzman personeline ve ilgili bakanlıkların uzmanlarına KEFEK ve BM Kadın Birimi ortaklığında kadın erkek eşitliğine duyarlı bütçeleme eğitimleri düzenlenmiştir.

Rapor döneminde söz konusu eğitimler kapsamında, TBMM Strateji Geliştirme Başkanlığı ve Komisyonumuzun koordinasyonunda 20-21 Ekim 2018 tarihlerinde TBMM İdari Teşkilatı bünyesinde yer alan Başkanlıklardaki Başkan ve Başkan Yardımcılarına Sakarya Sapanca’da, Kadın Erkek Eşitliğine Duyarlı Bütçeleme Farkındalık eğitimi düzenlenmiştir. Eğitim ile yöneticiler arasında, Kadın Erkek Eşitliğine Bütçeleme farkındalığının artırılması amaçlanmıştır. Programda, TCDB kavram ve ilkeleri ile ulusal ve uluslararası uygulama örnekleri, TCDB ilkelerinin kamu kurumlarının stratejik

planlarına, performans programlarına ve raporlama süreçlerine entegre edilmesi konularında sunumlar yapılmıştır.

2. Mardin’de Düzenlenen Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Siyasi Liderlik ve Katılım Çalıştayı

“Türkiye’de Siyasi Liderlikte ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi” kapsamında 1-2 Aralık 2018 tarihlerinde Mardin’de “Siyasette Kadın Çalıştayı” yapılmıştır. Çalıştayda, dört siyasi partiden 41 milletvekili, KEFEK Başkanı ve üyeleri, diğer komisyonlardan üyeler, Parlamentolar Arası Birlik (PAB) Türkiye Grubu’nun Başkanı ve üyeleri bir araya gelmiştir. Ayrıca, IPU, BM Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi, GREVIO, BM Kadın Birimi’nden uzmanlar, diğer ülkelerden parlamenterler de Çalıştaya katılmıştır.

Başta Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), İstanbul Sözleşmesi ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA’lar) olmak üzere, Türkiye’nin kadın erkek fırsat eşitliği ve kadının güçlenmesine ilişkin uluslararası ve ulusal taahhütlerine odaklanan çalıştay, Türkiye’de kadın erkek fırsat eşitliğine ilişkin bilgi birikimi ve kapasitelerin artırılması, kadınların hakları ve güçlenmesini ileriye götürmede kaydedilen başarılar ve hala aşılması gereken zorlukların tespit edilmesini sağlayan bir platform işlevi görmüştür.

Kadın erkek fırsat eşitliğine yönelik parlamenter eylemi desteklemek amacıyla, katılımcılar, kadın erkek eşitliğine duyarlı parlamentonun temel bileşenlerinin neler olması gerektiğini tartışmış ve yasama organının fırsat eşitliği duyarlılığını artıracak araçlar önermişlerdir. Katılımcılara parlamentoda kadın erkek eşitliğine duyarlı bütçeleme ileriye götürülmesine ilişkin yapılan çalışmalar hakkında bilgi verilmiş; kamu kurumlarında ve yerel düzeyde kadın erkek eşitliğine duyarlı bütçeleme uygulamaya konulmasının nasıl hızlandırılabilir tartışılmıştır. Katılımcılar ayrıca Parlamento’nun icracı bakanlıklar, yerel yönetimler ve seçilmiş meclisler ile birlikte çalışabilecek fırsat eşitliği mekanizması olarak KEFEK’in önemini vurgulamışlardır.

Katılımcılar, kadın erkek fırsat eşitliğinin gerçekleştirilmesi yolunda kaydedilen ve aşağıda belirtilen önemli başarılarla da vurgu yapmışlardır:

- Kız çocuklarının eğitimi ve her düzeyde okullaşma bakımından kız ve erkek çocuklarının eşitliği
- Kadın okuryazarlık oranının yükselmesi

- Son yıllarda çıkarılan kanunların ve daha sonraları yapılan, eşit işe eşit ücret dâhil olmak üzere çalışma yaşamıyla ilgili bazı mevzuatın fırsat eşitliği perspektifinden incelenmesi
- Töre cinayetlerini önlemeyi amaçlayan mevzuatın gözden geçirilmesi
- Parlamento ve diğer kamu kurumlarında kadın erkek eşitliğine duyarlı bütçeleme için planlama yapılması
- Kadına yönelik şiddet konusunda farkındalığın artırılması ve eğitimlerin düzenlenmesi
- Kanunda işyerinde taciz hakkında yeni tanımlamanın benimsenmesi ve taciz mağduru kadınları desteklemek üzere yardım hattının oluşturulması
- Tüm kadınlara eşitlik için bölgesel çalıştaylar ve kampanyalar yapılması
- KEFEK ile ulusal ve uluslararası kuruluşlar arasında ortaklıklar kurulması

3. 1–3 Kasım 2019 Tarihleri Arasında İstanbul’da Düzenlenen Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Siyasi Liderlik ve Katılım Çalıştayı

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonumuz, BM Kadın Birimi ve Parlamentolararası Birlik ortaklığında yürütülen Proje kapsamında, **1 Kasım – 3 Kasım 2019** tarihleri arasında **İstanbul’da “Siyasette Kadın Katılımı ve Liderliği Çalıştayı”** düzenlenmiştir.

TBMM Başkan vekili Sayın Süreyya Sadi BİLGİÇ tarafından açılışı yapılan Çalıştay’a konuşmacı olarak AK PARTİ Genel Başkan Yardımcıları Sayın Jülide SARİEROĞLU VE Fatma Betül SAYAN KAYA katılmışlardır. Çalıştaya katkıda bulunan uzman ve yetkililer arasında Sn. Anne Tolley, Yeni Zelanda Temsilciler Meclisi Başkanvekili ve Parlamentolar Arası Birlik (IPU) Kadın Parlamenterler Bürosu Başkan Yardımcısı; Sn. Nicole Ameline, Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi Başkan Yardımcısı; ve Sn. Drude Dahlerup, Stockholm Üniversitesi Siyasi Bilimler Profesör ve Roskilde Üniversitesi Fahri Profesör, Prof. Dr. Fatma Ayanoğlu, Marmara Üniversitesi, Prof. Dr. Aşkın Asan, GREVIO Türkiye Üyesi, yer almıştır. Katılımcılar:

- Türkiye’de kadınların siyasi mekanizmalara ve özellikle parlamentoya katılımında elde edilen başarıları ve mevcut zorlukları değerlendirmişlerdir.
- Başta Ceza Kanunu’nun bazı hükümlerindeki ayrımcılığı ortadan kaldıran, kadınlar ve kız çocuklarını şiddetten koruyan bazı yasal iyileştirmelerin yasama ve politika yoluyla getirildiğini kaydetmişlerdir.
- Mevzuattaki tüm ayrımcı hükümlerin kaldırılması, tüm alanlarda kadın-erkek eşitliğinin yasalaştırılması ve kadına yönelik şiddete ilişkin mevzuatın eksiksiz uygulanmasında devam eden zorlukları vurgulamışlardır.

- Kadın istihdamı ve çocuk hizmetleri dâhil olmak üzere, belirli alanlarda daha yoğun çaba gösterilmesine ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir.
- Dijital eşitsizlik ve kadın ile erkekler üzerine yapabileceği etkiler gibi ortaya çıkan zorluklarla baş etmek için daha yüksek düzeyde hazırlık yapılması çağrısında bulunmuştur.
- Siyaset düzeyinde, kadınların tam katılımını desteklemek, kadınların parlamento ve diğer seçimle gelinen mevkilere erişiminin önündeki engelleri aşmak için önlemlerin gerekli olduğunu ifade etmişlerdir.
- Fırsat eşitliği, kadın hakları ve kadınların siyasi, sosyal ve ekonomik güçlenmesini desteklemek için, aşağıdakiler dâhil olmak üzere küresel, bölgesel ve ulusal imkânlardan yararlanmanın önemini vurgulamışlardır:

Katılımcılar, kadınların parlamento ve siyasete katılımını artırmak üzere, aşağıdaki temel önlemlerin alınmasını önermişlerdir:

- 2018 seçimlerinde nelerin kadın adaylara yaradığı, nelerin yaramadığı hususları ve parti aday listelerindeki yerlerinin analizini yapmak.
- Seçim kampanyası finansman çerçevelerini değerlendirmek ve seçimlerde kadınlara etkisini ortaya çıkarmak.
- Parlamentoda kadın oranının, asgari %30 hedeflenerek, artırılması için seçim mevzuatında geçici özel önlemler için savunuculuk yapmak ve getirilmesini sağlamak.
- İş ve özel yaşam uyumunu desteklemek, parlamento ve yerel meclislerde çalışma saatlerini değiştirmek ve çocuk bakım tesisleri kurmak.
- Toplumda kadınların liderliği ve katılımını desteklemek üzere, önemli müttefikler olarak sivil toplum kuruluşlarının katılmasını sağlamak.
- Kadınların parlamentoya katılımını artırmanın önemi konusunda halktan destek almak ve halkın farkındalığını artırmak üzere, sosyal medya ağlarını da kullanarak, medya ile iletişim kurmak.
- Parlamentoda kadın temsilini artırma konusunda çalışmak üzere KEFEK bünyesinde bir alt komisyon kurmak.
- Siyasette kadının güçlenmesini sağlamak, seçimle gelinen mevkileri hedefleyen kadın siyasetçiler için mentörlük yapmak.
- Kadınların siyasete katılımını desteklemek için kadın ve erkek milletvekilleri ve siyasetçiler arasında ortaklıklar kurmak.

- Kadınları kutlamak ve kadınların siyasete katılımını artırma konusunda önemli mesajlar vermek için Dünya Kadın Günü gibi etkinlikleri değerlendirmek.

4. 5 Aralık 2020 Kadın Hakları Günü Özel Etkinliği

5 Aralık “Kadın Hakları Günü” özel gününün yıl dönümü vesilesiyle KEFEK ve BM Kadın Birimi tarafından ortak bir etkinlik düzenlenmiştir. Bu etkinlik çerçevesinde Türkiye Büyük Millet Meclisi bahçesinde Komisyonumuzun Başkan ve üyelerinden oluşan konuşmacı vekillerimizin beşer dakikalık görüntülü çekimleri yapılmıştır. Konuşmalarında bir kadın olarak siyasette kendilerini karşılayan fırsatlardan ve zorluklardan bahsetmişler ayrıca geleceğin kadın siyasetçi adaylarına tavsiyelerde bulunmuşlardır. Etkinlik basına da yansımıştır.

5. Kadınlar için Daha Çok ve Daha İyi İşler Programı Danışmanlık Komitesi Çevrimiçi Toplantısı

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından 16 Aralık 2020 tarihinde “Kadınlar için Daha Çok ve Daha İyi İşler Programı Danışmanlık Komitesinin” ilk toplantısı çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Talep üzerine Komisyondan bir temsilci Program Danışma Komitesine üye olarak görevlendirilmiştir. Toplantıda Komisyon temsil edilerek Komisyonumuzun tecrübe ve birikimi paylaşılmış, söz konusu program kapsamında yürütülen çalışmaların etkin sonuçlara ulaşmasına katkı sağlanmıştır.

6. Yasa Taraması Çalışması

Birleşmiş Milletler Kadın Birimi tarafından hazırlanan “Yasa Taraması” sunumlarına erişebileceğiniz websitesi tamamlanmıştır. (<https://www.yasataramasi.com/>)

Söz konusu sunumlarda Sermaye Piyasası Kanunu, Ticaret Kanunu, Kooperatifler Kanunu, Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu, Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, Sosyal Hizmetler Kanunu kadın erkek fırsat eşitliği yönünden incelenmiştir.

7. Yerel Eşitlik Birimlerinin Haritalandırılması Çalışması

Bilindiği üzere illerde belediyeler ve valilikler bünyesinde KEFEK benzeri yapılar olarak örgütlenmiş eşitlik birimleri bulunmaktadır. Eşitlik birimleri her ilde yapılanış bakımından farklılıklar göstermektedir. BM Kadın Birimi ile yereldeki eşitlik birimlerinin kapasite analizi ve koordinasyonuna ilişkin çalışmalar yürütülmesi konusu değerlendirilmiştir. Bu faaliyetler ile illerdeki eşitlik birimlerinin kapasitelerinin değerlendirilmesi

planlanmaktadır. Kapasite analizi çalışması ile yereldeki eşitlik birimlerinin bütününe dair bir haritalama raporu elde edilecektir. Hali hazırda BM Kadın Birimi ve uzmanlarımız söz konusu birimlere gönderilmek üzere bir anket hazırlamış ve ilgili idarelere göndermişlerdir.

8. Eşitliği Kamusal Hayata Getirmek: Batı Balkanlar ve Türkiye'de Yeni Bir Kalkınma Bağlamında Katılım ve Karar Alma Eğilimleri ve Perspektifleri” Temalı Ön Hazırlık Çalışması

BM Kadının Statüsü Komisyonu'nun (CSW) altmış beşinci oturumu 15-26 Mart 2021 tarihleri arasında yapılmıştır. Bu oturumun teması “Kadınların Tam Ve Etkili Katılımı Toplumsal Yaşamda Karar Alma Ve Şiddetin Ortadan Kaldırılması, Kadın Erkek Eşitliğinin Sağlanması Ve Tüm Kadınların Ve Kızların Güçlendirilmesi” şeklinde belirlenmiştir.

Bu kapsamda “Eşitliği Kamusal Hayata Getirmek: Batı Balkanlar ve Türkiye'de Yeni Bir Kalkınma Bağlamında Katılım ve Karar Alma Eğilimleri ve Perspektifleri” temalı bir ön hazırlık çalışmasına katılım sağlamış bulunmaktayız.

İstişarelerin, Batı Balkanlar ve Türkiye'de kadınların siyasi katılımı ve şiddetin ortadan kaldırılması açısından ilerlemenin değerlendirilmesi, temel zorlukların ve engellerin tartışılması ve alınacak temel adımlar üzerinde anlaşmaya varılması amaçlarına hizmet edeceği düşünülmektedir.

9. Siyasette ve İş Hayatında Kadınların Liderliğinin ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi” projesinin Lansmanı

Yukarıda yer verdiğimiz üzere geçtiğimiz yıllarda BM Kadın Birimi ile siyasette kadın liderliği konulu projeleri Komisyonumuz ortaklığında yürütmüştük. Bu kapsamda Mardin’de ve İstanbul’da çalıştaylar düzenlemiştik. Söz konusu projeler tamamlandı.

Tamamlanan projelerle ilgili yaptığımız geri dönüşlerde proje kapsamının genişletilmesini sadece siyaset alanı ile daraltılmaması gerektiğini belirttik. Çünkü biliyoruz ki diğer alanlarda güçlenen kadın liderliği elbette ki siyasete de yansımaktır. Bu görüşlerimiz dikkate alınarak yeni projenin kapsamına iş hayatında özel sektörde kadın liderliği konusu da dâhil edildi ve 11 Haziranda İsveç Büyükelçiliği’nde Projenin açılışı yapıldı.

10. Türkiye’de Kadın-Erkek Eşitliğine Duyarlı Planlama ve Bütçelemenin Uygulanması Projesi

15 Aralık 2020 tarihi itibarıyla nihai faydalanıcısının Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, eş yararlanıcısının Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, uygulayıcı ortağının ise Birleşmiş Milletler Kadın Biriminin olduğu bir Avrupa Birliği Projesi başlatılmıştır. Bu projenin ismi “Türkiye’de Kadın-Erkek Eşitliğine Duyarlı Planlama ve Bütçelemenin Uygulanması Projesi” olarak belirlenmiştir.

Projenin uygulanmasında ortaya çıkabilecek sorunlarda rehberlik vermek, tavsiyelerde bulunmak faaliyetler ve hedefler arasında tutarlılığı sağlamak ve proje bileşenleri arasındaki bağlantıları güçlendirmek amacıyla bir “Proje Yönlendirme Komitesi” kurulmuştur.

Komisyon uzmanlarımız söz konusu komitede görevlendirilmişler ve katkı vermeye başlamışlardır. Komitenin ilk toplantısı uzmanlarımızın da katılımı ile 23 Haziran 2021 tarihinde gerçekleşmiştir.

12. Yasa Taramalarının Sunumu Toplantısı & Kadın Erkek Eşitliğine Duyarlı Planlama Ve Bütçeleme Semineri

BM Kadın Birimi (UN Women) 23-24 Ekim 2021 tarihleri arasında iki gün süren TBMM KEFEK üyesi milletvekillerine yönelik “Yasa Taramalarının Sunumu Toplantısı” ve “Kadın Erkek Eşitliğine Duyarlı Planlama ve Bütçeleme Semineri” düzenlenmiştir.

13. Kadın Erkek Eşitliğine Duyarlı Planlama ve Bütçeleme Semineri

18-20 Şubat 2022 tarihleri arasında Afyon'da BM Kadın Birimi (UN Women) Türkiye Ofisi, KEFEK ve Plan ve Bütçe Komisyonu ortaklığında Kadın Erkek Eşitliğine Duyarlı Planlama ve Bütçeleme Semineri gerçekleştirilmiştir.

14. Kadınların Siyasete ve Karar Alma Süreçlerine Katılımının Güçlenmesi Bilgi Paylaşım Toplantısı

26-27 Kasım 2022 tarihleri arasında Sakarya Sapanca'da BM Kadın Birimi (UN Women) Türkiye Ofisi ortaklığında TBMM KEFEK üyesi milletvekillerine yönelik “Kadınların Siyasete ve Karar Alma Süreçlerine Katılımının Güçlenmesi Bilgi Paylaşım Toplantısı” gerçekleştirilmiştir. Aynı zamanda, bu toplantının ikinci kısmı olarak Doç. Dr. İlknur Yüksel Kaptanoğlu -Yeryüzü Kalkınma Kooperatifi Araştırma Direktörü- tarafından “Türkiye’de Siyasette Kadınlara Yönelik Şiddet” araştırması sunumu yapılmıştır.

D) Komisyonun 11. Kalkınma Planına Katkıları

11. Kalkınma Planı'nda Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ve Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ekibiyle yapılan çalışmalarda kadın alanına özel bir önem verilmiştir.

KEFEK çalışma ve tecrübelerine dayanılarak sunulan öneri ve çözüm yolları ile Planda yer alması sağlanan pek çok başlık altında; kamuda ve özel sektörde, kadın istihdamının artırılması suretiyle, kadının güçlendirilmesi konularına yer verilmiştir.

Bu bağlamda Komisyon olarak temel politika önceliğimiz, kadınların toplumsal konumunun güçlendirilmesi ve fırsatlardan eşit yararlanması için; kadının ekonomik, sosyal ve kültürel etkinlik alanlarının genişletilmesi ile kalkınma sürecine, iş hayatına ve karar alma mekanizmalarına daha fazla katılımının sağlanmasına ve kadına karşı şiddetin önlenmesine dair çalışmalar yapılmasıdır.

Planın “Kadın” başlığı doğrudan kadına odaklı politika ve tedbirleri içermektedir. Bu başlığımızda temel amaç, kadınların toplumsal hayatın tüm alanlarında imkânlardan eşit biçimde yararlanarak güçlenmelerini sağlamaktır.

Ancak 11. Kalkınma Planının sadece kadın başlığı altında değil diğer başlıklarda da kadınlarla ilgili tedbirler bulunmaktadır. Özellikle “Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum” başlığı altındaki politika ve tedbirler bu bağlamda çok önemlidir.

Kalkınma Planında yer alan çözüm önerileri ile yerelden başlayarak, kadınlarımızı güçlendirecek şekilde kadınların ekonomik, sosyal, kültürel hayata ve karar alma mekanizmalarının her düzeyine aktif katılımının teşvik edilmesi öngörülmüştür. Böylece yerelden başlayarak kadının etkin olarak ekonomiye katılması hedeflenmektedir.

11. Kalkınma Planının ilgili başlıkları altında belirlenen politika ve tedbirlerin en önemlilerine aşağıda kısaca yer verilmiştir.

- Kadınların ekonomik, sosyal, kültürel hayata ve karar alma mekanizmalarının her düzeyine aktif katılımı özellikle yerelden başlayarak teşvik edilecektir.
- Kadınların ekonomik ve sosyal hayatta güçlenmelerine yönelik araştırmalar yapılacak, projeler yürütülecek, eğitimler verilecektir.

- Kadınların ekonomik faaliyetlerinin geliştirilmesi için kadın girişimcilere iş geliştirme süreçlerinde danışmanlık ve rehberlik hizmeti sunulacak, bu alandaki desteklerde kadınlara öncelik verilecektir.
- Hem çocuğuna bakmak hem de çalışmaktan mahrum kalmak istemeyen meslek sahibi kadınlarımızın gündelik hayatın içerisinde mesleklerini kolaylıkla icra edebilmelerine olanak veren internet sitesi, portal, aplikasyon gibi dijital ortamlardaki ekonomik faaliyetlerinin geliştirilmesini hedefleyen mekanizmalar oluşturulacak ve kadın girişimcilerin e-ticarete güçlenmelerini sağlamaya yönelik eğitim programları ve seminerler düzenlenecektir.
- Kadınlar tarafından kurulan kooperatiflere yönelik; eğitim, girişimcilik ve danışmanlık gibi alanlarda sunulan destekler yaygınlaştırılacak ve gerekli hukuki düzenlemeler yapılmak suretiyle kadınların kooperatif kurmaları kolaylaştırılacaktır.
- Kadının ekonomik yaşama etkin katılımının artırılması konusunda illerin farklı işgücü ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, eğitim, staj, işbaşı eğitimi gibi uygulamaların etkin olarak devam etmesi sağlanacaktır.
- Kırsal kesimde kadın girişimciliğinin artmasına yönelik destek mekanizmaları sağlanacaktır.
- İşgücü piyasasının değişen ihtiyaçları çerçevesinde yeni gelişen meslek alanları göz önünde bulundurularak kız çocuklarının fen, teknoloji, mühendislik, matematik alanlarındaki mesleklere yönlendirilmesi için çalışmalar yürütülecektir. Cumhurbaşkanlığı strateji başkanlığı ile yapılan toplantılar neticesinde bilim, teknoloji, matematik ve mühendislik alanlarında yapılacak eğitimler için Millî Eğitim Bakanlığı'na kaynak aktarılması öngörülmektedir.
- Bilindiği gibi bu konuda kurulmuş olan alt komisyonumuz da çalışmalarına devam etmektedir.
- Başta kadın ve genç çiftçilere yönelik olmak üzere, üretim maliyetlerinin düşürülmesi, teknoloji kullanımı, kaliteli ve sağlıklı ürün üretimi konularında eğitim verilecek, yayım ve sertifika programları ile tarımsal becerinin geliştirilmesine yönelik kurslar düzenlenecektir.

- İşgücü piyasasının esnekliğini geliştiren düzenlemeler, artan çocuk bakım hizmetleri ile eğitim olanakları ve istihdam odaklı politikalar kadınların işgücü piyasasına konu yetkinliklerini geliştirecek ve iş hayatına daha yoğun katılımlarını destekleyecektir.
- Kadınların daha iyi işlerle, iş gücüne daha yüksek oranda katılması, hane halkı gelirlerini artırarak tasarruflara doğrudan katkı verecek ve yatırımlar için finansman olanaklarını geliştirecektir.
- Plan döneminde, yıllık ortalama yüzde 2,8 oranında artışla, 4,3 milyon ilave istihdam yaratılması öngörülmektedir. Sağlanacak büyümeye bağlı olarak hızlı istihdam artışının yanında, işgücü piyasasına yönelik politikalar yoluyla özellikle kadınların iş hayatına katılımının artırılması sayesinde işgücüne katılma oranının yüzde 56,4 seviyesine yükseleceği tahmin edilmektedir.
- Bu gelişmeler doğrultusunda, Plan dönemi sonunda işsizlik oranının yüzde 9,9 seviyesine gerilemesi öngörülmektedir.
- Kadınların kamu ve özel sektörde yönetim ve karar organlarında daha yüksek oranda yer almalarını sağlayacak, farkındalık artırıcı ve teşvik edici yöntemler uygulanacaktır.
- Kadınların siyasete aktif katılımlarının artırılmasına ilişkin teşvik edici çalışmalar yürütülecektir.

IV- KOMİSYONUN YURT DIŞI ZİYARETLERİ

1. Uluslararası Kadın Parlamenterler Grubu Kongresi

9-10 Eylül 2018 tarihlerinde, İrlanda Kadın Parlamenterler Grubu'nun organizasyonunda ve Grup Başkanı Yeşiller Partisi Genel Başkan Yardımcısı Catherine Martin'in öncülüğünde, İrlanda'da ilk kez düzenlenen “Uluslararası Kadın Parlamenterler Grubu Kongresi”ne, ülkemizden KEFEK Başkanvekili Tekirdağ Milletvekili Candan YÜCEER ile KEFEK Üyesi İstanbul Milletvekili Tülay KAYNARCA iştirak etmiştir. 50'ye yakın ülkeden kadın Parlamenterin katıldığı Kongre'de ayrıca, kadın hukukçular, akademisyenler, yazarlar ve STK temsilcileri de yer almıştır.

Kongre, 10 Eylül sabahı İrlanda Kadın Parlamenterler Grup Başkanı Yeşiller Partisi Genel Başkan Yardımcısı Catherine Martin'in açılış konuşması ile başlamıştır. Martin, son 100 yılda kadın hakları adına olumlu gelişmeler yaşanmakla birlikte, kadınların cinsel taciz ve şiddet karşısında hala savunmasız olduğunu vurgulamıştır.

Ardından, İngiliz İşçi Partisi eski Başkan Yardımcısı Harriet Harman, ana konuşmacı olarak “Kadınlar ve liderlik” başlıklı bir konuşma yapmıştır. Harman konuşmasında özetle, kadın hakları konusunda bugüne kadar önemli başarılar elde edildiğini ifadeyle, kadın ve erkeğin, hayatın her alanında eşit muamele görmesi gerektiğini, İşçi Partisi'nin bir sonraki liderinin kadın olması gerektiğini vurgulamıştır.

Harman'ın konuşmasının ardından İrlanda Başbakanı Leo Varadkar konuşma yapmıştır. Başbakan Varadkar; konuşmasında özetle, İrlanda tarihinde sadece 19 kadının Bakanlık yaptığını, bunlardan dördünün kendi Hükümeti'nde yer aldığını, Temmuz 2018 itibariyle, ülkedeki resmi kurumların yönetim kurulu üyelerinin % 40,6'sının kadın olduğunu, bu oranın giderek arttığını, ancak iş dünyasında bu oranın daha düşük olduğunu, önde gelen İrlandalı şirketlerin yönetim kurulu üyelerinin sadece %18,4'ünün kadın olduğunu, yönetici pozisyonundaki kadınların sayısının artması gerektiğini, İrlanda'da bir diğer sorunun da kadın ve erkek çalışanlar arasındaki ücret farkı olduğunu, Hükümetinin buna karşı bazı yasal öneriler getirmekte olduğunu, kadınların haklarını tam olarak elde

edebilmeleri için yapılması gereken çok şey olduğunu, ancak, bunun için de sadece politikaların değil kültürün de değişmesi gerektiğini belirtmiştir.

Kongre'nin öğleden sonraki son bölümünde taslak "Dublin Kalesi Deklarasyonu" görüşülmüş, delegelerin yazım önerileri değerlendirilerek, nihai hale getirilmiştir. Komisyon üyesi Milletvekilleri, Deklarasyon'un ardından gerçekleştirilen oturumda ayrı ayrı konuşma yapmışlardır.

Kongre sona erdikten hemen sonra, Komisyon üyesi Milletvekilleri, Kongre Başkanı Catherine Martin ile kısa bir görüşme yaparak, Deklarasyona göre 2020'ye kadar ülke Parlamentolarında kurulması öngörülen “Kadın Parlamenterler Grubu (Women's Caucus)” ile KEFEK arasındaki farkları değerlendirmişlerdir.

2. BM Kadının Statüsü Komisyonu 63’üncü Oturumuna Katılım ve ABD’deki Diğer Temaslar

Komisyon üyelerinden oluşan Heyet, BM Kadının Statüsü Komisyonu (KSK) Toplantısına katılmak ve Temsilciler Meclisi üyeleri ve kadın erkek fırsat eşitliği ile ilgili çalışan kurum ve kuruluşlarla görüşmek üzere 11-14 Mart 2019 tarihleri arasında Amerika Birleşik Devletlerine çalışma ziyaretinde bulunmuştur.

2019 senesindeki Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu oturumunun teması, “*Tophumsal Koruma Sistemleri, Kamu Hizmetlerine Erişim ve Cinsiyet Eşitliği ile Kadın ve Kız Çocuklarının Güçlendirilmesine Yönelik Sürdürülebilir Altyapı*” olarak belirlenmiştir. Ülkemizden KSK Toplantısına Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı yetkilileri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun üç üyesinden oluşan bir heyet ve STK temsilcileri katılmıştır. KEFEK’i temsilen, Komisyon Başkanı ve İstanbul Milletvekili Canan KALSIN, Komisyon üyeleri Gaziantep Milletvekili Derya BAKBAK ve İstanbul Milletvekili Saliha Sera KADIGİL SÜTLÜ ile Komisyon’da görevli Yasama Uzmanı Abdülvehap DOĞAN bu toplantılara katılmışlardır.

63. KSK çalışma ziyareti kapsamında, KEFEK Heyeti ilk olarak, New York’a 10 Mart 2019 Pazar günü varmış ve aynı tarihte BM Daimi Temsilciliğimizde gerçekleştirilen bilgilendirme toplantısına katılmıştır.

Heyet, 11 Mart Pazartesi günü ise, BM Genel Kurulunda Kadının Statüsü Komisyonunun oturumunun açılışı ve ülke delegasyonlarının Genel Kurula hitabını takip etmiştir.

BM Kadın Statüsü Komisyonunun 63. Oturumu, 11 Mart Pazartesi saat 10:00'da BM Genel Sekreter Yardımcısı ve BM Kadın Birimi İcra Direktörü Phumzile Mlambo-Ngcuka'nın konuşması ile başlamıştır. Phumzile Mlambo-Ngcuka'dan sonra BM Genel Sekreteri António Guterres, BM, KSK Genel Kurul toplantısında katılımcılara hitap etmiştir.

BM Genel Sekreteri António Guterres'in konuşmasından sonra, her ülkeden gelen delegasyon başkanlarına beşer dakikalık konuşma hakkı verilmiştir. Türkiye Heyeti Başkanı Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Zehra Zümrüt Selçuk da bu kapsamda 13 Mart Çarşamba günü sabahı, KSK Genel Kurul'una hitap etmiştir.

Bunlara ek olarak, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız tarafından 11 Mart Pazartesi ve 13 Mart Çarşamba günü düzenlenen yan etkinliklere katılım sağlanmış ve bu etkinliklerde KEFEK adına konuşma yapılmıştır.

3. BM Kadın Statüsü Komisyonunun 63. Oturumu Kapsamında Düzenlenen Yan Etkinlikler

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından, “Sürdürülebilir Sosyal Koruma için Aile Kurumunun Rolü” ile “Yeni Nesillerin Güçlendirilmesinde Kadın Dostu Politikaların Rolü” konulu iki yan etkinlik düzenlenmiştir.

3.1. Sürdürülebilir Sosyal Koruma için Aile Kurumunun Rolü

“*Sürdürülebilir Sosyal Koruma için Aile Kurumunun Rolü*” konulu yan etkinlikte söz alan KEFEK Başkanı Canan Kalsın yaptığı konuşmada özetle;

- Dünya genelinde 4 milyar insanın sosyal güvenceden mahrum kalmasının çözülmesi gereken kritik bir sorun olduğunu,

- Ailenin, kamu tarafından sağlanan sosyal korumayı destekleyecek anahtar bir kurum olduğunu, bir kurum olarak ailenin; yoksulluğu ve açlığı ortadan kaldırmak, evrensel ilköğretime ulaşmak, kadınları güçlendirmek, çocuk ölümlerini azaltmak, anne sağlığını geliştirmek ve birçok hastalıkla mücadele etmek için katkıda bulunduğunu, ailelerin güçlendirilmesi halinde birçok sorunun henüz kaynağında iken çözüleceğini,

- Nitelikli ve güçlü aileler kurmak için, nitelikli ve güçlü kadınlar yetiştirmek gerektiğini, kadının önce ailesini sonra yetiştirdiği bireylerle çevresini ve en sonunda dünyayı değiştirebileceğine inandığını, bunun kadının dünyayı değiştirme gücünden kaynaklandığını, nitekim bütün devrimlerin kadın üzerinden gerçekleştiğini,

- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının bu bilinçle, kadını güçlendirmek amacıyla "Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür." şeklinde düzenleme yaptığını,

- Bunun yanında, kadınlarımızın çalışma hayatıyla bağlarının güçlendirilmesi amacıyla iş ve aile yaşamının uyumlaştırılması noktasında, İş Kanunu'nda, Devlet Memurları Kanunu'nda ve ilgili diğer mevzuatta çok önemli düzenlemeler yapıldığını, Çalışan annelere kolaylıklar sağlandığını, doğum ve süt izin sürelerinin uzatıldığını, esnek çalışma saatleri, erken emeklilik düzenlemeleri, torun bakım teşvikleri ile ailenin güçlendirildiğini,

- Türkiye'de kadın erkek eşitliğine duyarlı bütçelemeye ilişkin politika oluşturmaya, bilgi ve farkındalık düzeyinin yükseltilmesine yönelik birçok çalışma yapıldığını, hukuken hüküm altına alınan eşitliğin fiili eşitliğe dönüşümünü hızlandırmak için kadın erkek fırsat eşitliğinin sağlanmasına yönelik politikaları hayata geçirmek gerektiğini,

- Son yıllarda kadını dolayısı ile aileyi güçlendirmek için özellikle eğitim ve sağlık alanında, birçok pozitif adımlar atıldığını, 18 yaşına kadar herkesin devlet güvencesinde ücretsiz eğitim ve sağlık hizmetine erişebildiğini, bunun yanında ailenin bakamadığı çocukların yetimhanelere verilmediğini, bunun yerine yapılan yardımlarla aile içinde büyümelerinin sağlandığını,

- Kadına yönelik şiddetin önlenmesi için merkezler inşa edildiğini ve konukevlerinin yapıldığını, kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun"un 2012 yılında Parlamentoda kabul edildiğini,

- Kadına karşı şiddet alanında ilk uluslararası belge olan Türkiye'nin hazırlıklarına öncülük ettiği ve ilk onaylayan ülke olduğu İstanbul Sözleşmesinin etkin uygulanması amacıyla Komisyon bünyesinde bir alt komisyon kurulduğunu,

- Kadınları ekonomik alanda güçlendirmek amacıyla kadın girişimcilere özel pozitif destek ve teşvikler sunulduğunu, bu adımların atılmasında Sayın Cumhurbaşkanının kadınlara olan birebir desteğinin ve himayesinin çok önemli rol oynadığını vurgulamak istediğini ve son olarak, her üç kişiden birinin göç etmeye zorlandığı, yerlerinden yurtlarından edildiği, kadın ve çocukların ise en zayıf halka olduğu bir dünya yerine herkesin daha duyarlı olduğu, yaşanan trajedileri görmezden gelmediği ve Aylan bebeklerin unutulmadığı bir dünya dilediğini, ifade ederek sözlerini tamamlamıştır.

3.2. Yeni Nesillerin Güçlendirilmesinde Kadın Dostu Politikaların Rolü

“Yeni Nesillerin Güçlendirilmesinde Kadın Dostu Politikaların Rolü” konulu yan etkinlikte ise Komisyon Üyesi Derya BAKBAK bir konuşma yapmıştır. Derya BAKBAK yan etkinlikte yaptığı konuşmada özetle;

- Kadın sorunlarının çözümü ve her alanda fırsat eşitliğinin sağlanmasının, meseleye ancak bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşılması, kamu kurumları, sivil toplum örgütleri ve diğer tüm paydaşların çözüme yönelik önerilerini birlikte hayata geçirmeleriyle mümkün olduğunu,

- Devletin tüm plan ve politikalarında, idarenin her türlü eylem ve işleminde kadın erkek fırsat eşitliğinin gözetilmesinin ve bu konuların göz önüne alınarak çalışılmasının, kadın erkek fırsat eşitliğinin sağlanmasında dolayısıyla kadın dostu politika üretilmesinde çok önemli olduğunu,

- KEFEK olarak parlamentoda ve yerelde eşitlik birimlerinin kurulmasını gençlerin ve özellikle kadınların güçlenmesi anlamında çok önemsediklerini,

- Hükümetlerinin bu anlayış içerisinde 16 yıldır kadınların güçlenmesi ve toplumsal hayatta hak ettiği değeri görmesi amacıyla bu konuyu öncelikli politika alanlarından biri olarak gördüğünü,

- Kadınların güçlenmesi ve toplumdaki statülerinin yükselmesi açısından üzerinde hassasiyetle durdukları diğer bir hususun kadınların siyasete katılımı olduğunu, şuan itibarıyla Parlamentoda kadın temsiline %17.48 olduğunu, 2002 yılında Meclisteki kadın

temsiline yüzde 4 olduğu düşünüldüğünde kadın temsili konusunda önemli bir artış sağlandığının görüldüğünü,

- Ekonomik hayata katılımın da, siyasi katılım gibi kadınların yaşadığı sorunların çözümü açısından önemli bir unsur olduğunu, istihdamın kadının ekonomik bağımsızlığına katkıda bulunarak sosyal statüsünün güçlenmesine yardımcı olduğunu, çalışma hayatındaki “kadın işi”-“erkek işi” şeklindeki cinsiyet kalıplarının yıkılmasının kadınların farklı sektörlerde ve daha iyi işlerde çalışmalarının önünü açacağını,

- Kadınların çalışma hayatında daha fazla yer alması amacıyla iş ve aile yaşamının uyumlaştırılması noktasında İş Kanunu’nda, Devlet Memurları Kanunu’nda ve ilgili diğer mevzuatta çok önemli düzenlemeler yapıldığını,

- Komisyonun bu dönem için belirlediği yol haritasında kadın dostu politikaların önemine binaen “Başta Kız Çocukları Olmak Üzere Gençlerin STEM Alanlarına Yönelmesine” yönelik bir alt komisyon kurduğunu, kendisinin de bu alt komisyonun başkanlığını yürütmekte olduğunu,

- Kadınların yaşadıkları sosyolojik sorunların temelini kadınların ekonomiye dahil olamamasının olduğunu, geleceğin mesleklerine ilişkin gerçeklik, bütün uluslararası raporlar ile ortaya konulmuşken, ülkelerde var olan cinsiyet klişelerini kırmak ve kız çocuklarını geleceğin mesleklerine uygun yetenekte yetiştirmek istiyorsak başta kız çocukları olmak üzere gençleri STEM alanlarına yönlendirme zorunluluğumuzun bulunduğunu,

- STEM kadar dikkat çekici bir başka husus da kız çocuklarını teknik alanlara yönlendirmenin önemi kadar bu alanlardan mezun olan kızların mezuniyet alanlarına uygun işlerde çalışmasını teşvik edici bir sistem kurmak olduğunu, ülkemizde bu sayının arttığını, ancak bunun bir plan ve program dâhilinde yapılmasının ve devlet politikası haline getirilmesinin, konunun sürdürülebilirliği açısından çok önem taşıdığını,

İfade etmiştir.

KEFEK Heyetinde yer alan milletvekilleri, bireysel olarak ayrıca aşağıda belirtilen yan etkinliklere katılmışlardır:

- Kadın Girişimcileri Derneği (KAGİDER) tarafından düzenlenen, “İyi İş; Girişimcilikle Kadınların Ekonomik Yönden Güçlendirilmesi” konulu yan etkinlik.

- Kadın ve Demokrasi Derneği (KADEM) tarafından düzenlenen, “Dezavantajlı Kızlar İçin Sosyal Koruma: Gelecek İçin İş Projesi” konulu yan etkinlik.
- MUSİAD ABD tarafından düzenlenen, “Dünya Kadınlar Zirvesi, Kadınlar ve Ekonomik Güçlendirme için Sosyal Koruma Sistemleri” konulu yan etkinlik.
- Türk-Amerika Yönlendirme Komitesinin (TASC) Yönetim Kurulu Üyeleri ile toplantı.

BM Kadın Statüsü Komisyonunun 63. Oturumuna Katılan Parlamento Heyetleri ile İkili Görüşmeler

Bunların yanında, KEFEK Heyeti, program vesilesi ile New York’ta bulunan Güney Kore, İtalya ve Fransa parlamentolarının heyetleri ile ikili görüşmeler gerçekleştirmiştir. Söz konusu heyetlerde yer alan kişiler aşağıda belirtilmiştir:

- İtalya Heyeti; İtalya Meclis Başkanvekilleri Maria Roseria Carfagna ve Maria Edera Spadoni ile Senato üyeleri Valeria Valente, Maria Rizzotti ile Danila De Lucia’dan oluşmuştur.
- Güney Kore Heyeti; Güney Kore Meclisi Cinsiyet Eşitliği ve Aile Komisyonu Başkanı JUN HyeSook ile üyeler JUNG Choun Sook ve SONG Hee Kgyung’dan oluşmuştur.
- Fransa Heyeti; Fiona Lazaar, Laurence Trastour Isnart, Mireille Clapot, Guillaume Gouffier-Cha ve Mickaël Nogal’dan oluşmuştur.

4. Dünya Kadın Parlamenterler Zirvesi’ne Katılım

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, 25-27 Temmuz 2019 tarihleri arasında Japonya’nın başkenti Tokyo’da düzenlenen Kadın Parlamenter Liderler Zirvesine üç milletvekili ve bir yasama uzmanı ile katılım sağlamıştır.

Kadın Parlamenter Liderler zirvesinin Tokyo’da 28-29 Temmuz 2019 tarihlerinde düzenlenecek olan G20 zirvesi öncesi düzenlenmiş olması, kadın erkek fırsat eşitliğine ilişkin politikaların dünya genelinde daha fazla ses getirmesini sağlamıştır.

Dünya genelinden 350 kadın parlamenterin katılım sağladığı zirvede kadın hakları konusunda çok çeşitli konular seçkin konuşmacılar tarafından masaya yatırılmış ülkelerin kadın erkek fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik yürüttüğü çalışmalar bu toplantılarda dile getirilmiştir.

Kadın milletvekilleri, toplantıların yanı sıra ikili görüşmeler vesilesiyle de ülkelerinde kadın erkek fırsat eşitliği anlamında yürütülen çalışmalar ile ilgili olarak birbirleriyle fikir alışverişinde bulunmuştur.

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı İstanbul Milletvekili Canan KALSIN söz konusu zirvede Kadın Ekonomisi: Akıllı seçim, konu başlıklı toplantıda ülkemizi temsilen konuşma yapmış akabinde uluslararası muadilleriyle ikili görüşmeler gerçekleştirmiştir. Söz konusu oturumda Komisyon Başkanı Canan Kalsın, dünyada kadınların işgücü piyasasının dışında kalmalarına sebep olan pek çok faktör olduğunu, bunlar arasında medeni durum, eğitim, yaş, ailede bakıma muhtaç bireylerin varlığı, hukuki düzenlemelerin yetersizliği, kırsal alandan kente göç, inanç sistemleri ve yaşam tarzları gibi sebeplerin ilk sıralarda yer aldığını, bir ülkenin gelişmiş olarak kabul edilmesinin, o ülkedeki kadınlarının ekonomik ve sosyal hayata erişme düzeyiyle ölçüldüğünü; Türkiye'nin son 10 yılda kadınların sosyal ve ekonomik hayata daha hızlı entegrasyonu ve ücret açığının kapatılabilmesi için başta Anayasa, Medeni Kanun, Borçlar Kanunu ve İş Kanunu değişiklikleri olmak üzere birçok tedbir aldığını, kırsal alanda yaşayan dezavantajlı kadınların sorunlarının saptanması ve buna yönelik somut çözüm önerilerinin geliştirilmesinin ülke ekonomisi açısından önemli olduğunu vurgulamıştır.

Komisyon Başkanı KALSIN, konuşmasının devamında başkanı olduğu Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun yeni dönemde başta kız çocukları olmak üzere gençlerin STEM alanlarına yönlendirilmesine ilişkin alt komisyon kurduğunu ve bu Komisyonun kadınların gelecekte sahip olması gereken mesleki yeterliliklere yönelik olarak çok önemli sonuçlara işaret edeceğini belirtmiştir.

5. BM Kadının Statüsü Komisyonu 65'inci oturumu

Komisyonumuz, 17 Mart 2021 tarihinde BM Kadının Statüsü Komisyonu 65. Oturumunun yan etkinliği olarak, UN Women tarafından düzenlenen ve Avrupa, Kuzey Amerika ve Güney Kafkasya'dan kadın liderlerin temsil edildiği *“Siyasette Kadına Yönelik Şiddet: Deneyim Paylaşımı ve Kadın Liderler için Geleceğe Yönelik Öneriler”* başlıklı etkinliğe Başkanlık düzeyinde katılım sağlamıştır. Yine aynı çerçevede farklı bir yan etkinlik olarak düzenlenen *“COVID-19 Pandemisi Kapsamında Kadınları Güçlendirme Aracı Olarak Sosyal Destek Politikaları”* başlıklı oturumda komisyonumuz Başkan düzeyinde temsil edilmiştir.

6. Özbekistan Çalışma Ziyareti

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı ve AK Parti Edirne Milletvekili Sayın Fatma Aksal, Komisyon üyelerinden müteşekkil beraberindeki heyet ile **Özbekistan Ali Meclisi Yasama Odası Aile ve Kadın Konuları Komisyonu Başkanlığının resmi daveti üzerine 6-9 Şubat 2022 tarihleri** arasında temaslarda bulunmak üzere Özbekistan'ı ziyaret etti.

Sayın Aksal başkanlığındaki Türk heyeti ilk olarak **Özbekistan Âli Meclisi Senato Başkanı ve Cinsiyet Eşitliği Komisyonu Başkanı Sayın Tanzila NARBAYEVA** ve beraberindeki heyet ile ortak bir toplantı gerçekleştirdi.

Senato Başkanı ülkede gerçekleştirilen radikal siyasi ve sosyo-ekonomik reformların yanı sıra kadın erkek eşitliğinin sağlanması için yapılan çalışmalardan bahsetti. Bu kapsamda, Özbekistan ile Türkiye arasında parlamentolar da dâhil olmak üzere her alanda yeni ve güçlü bir işbirliği gerekliliğini vurguladı.

Toplantıda ticaret, ekonomi, yatırım ve diğer alanlarda ikili işbirliğinin güçlendirilmesi, kadınların ekonomik işbirliği de dâhil olmak üzere iki ülke arasında öncelikli ekonomik işbirliğinin kurulması ve iki ülkenin bölgeleri arasında doğrudan temaların kurulması üzerinde duruldu.

Senato Başkanı Tanzila Narbayeva 2022 sonbaharında yapılması planlanan Orta Asya Ülkeleri Kadın Liderler Zirvesine Sayın AKSAL 'ı da davet etti.

Toplantıda, kadınların ekonomik fırsatlarını gerçekleştirme alanı da dâhil olmak üzere her iki ülke için öncelikli alanlarda ikili işbirliğini güçlendirmek için ortak proje ve programların uygulanması yoluyla etkin işbirliğini genişletmek için bir anlaşmaya varıldı.

Fatma Aksal, ülkedeki temasları kapsamında ayrıca **Yasama Odası Aile ve Kadın Konuları Komisyonu Başkanı Maksuda Varisova** ve **Uluslararası İşler ve Parlamentolararası İlişkiler Komitesi Başkanı Dilorom Fayziyeva** ile Türk Heyeti onuruna verilen yemekte bir araya geldi. Yapılan görüşmelerde her iki ülkedeki kadın sorunları üzerine karşılıklı fikir alışverişinde bulunuldu ve deneyimler paylaşıldı.

Uluslararası İşler ve Parlamentolararası İlişkiler Komitesi Başkanı Dilorom Fayziyeva Aksal Başkanlığındaki Heyetin Semerkant'taki temalarında Heyete refakat etti

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı ve AK Parti Edirne Milletvekili Fatma Aksal temaslarda bulunmak üzere geldiği Özbekistan'da ülke

parlamentosunun alt kanadı olan **Yasama Odasının Birinci Başkan Yardımcısı ve Özbekistan- Türkiye Parlamentolararası Dostluk Grubu Başkanı Akmal Saidov** ve beraberindeki heyet ile ortak bir toplantı gerçekleştirdi.

KEFEK heyeti ve Taşkent Büyükelçisi Olgan Bekar'ın da hazır bulunduğu görüşmede konuşan Saidov, Türkiye, Özbekistan'ın bağımsızlığını tanıyan ilk ülke. Bunu her zaman minnetle anıyor ve teşekkür ediyoruz. Bu yıl mart ayında iki ülke arasındaki diplomatik ilişkilerin 30. yılı kutlanacaktır. Bununla ilgili olarak iki ülke parlamentoları arasında ortak bir etkinliğin yapılmasını planlıyoruz” şeklinde yeni döneme dair planlamalardan bahsetti.

Saidov, iki ülke arasındaki ilişkilerin en üst düzeye çıkarılmasında iki ülke cumhurbaşkanları arasındaki karşılıklı güven, dostluk ve yakın ilişkilerin etkili olduğunu vurguladı.

Özbekistan Yasama Odası Başkan Yardımcısı Alişir Kadirov da, Özbekistan ile Türkiye arasındaki parlamentolar arasındaki ilişkilerin çok daha gelişmesi gerektiğini kaydederek, kardeş ülke ile ilişkilerinin gelişmesinin kendileri için çok önemli olduğunu belirtti. Kadirov, bu ziyaretin parlamentolar arasındaki ilişkilerin daha da gelişmesine katkı sağlayacağına inandığını ifade etti.

Aksal da, TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun çalışmaları hakkında bilgi verdi. Özbekistan'ın dost ve kardeş ülke olduğunu, iki ülke arasında tüm alanlardaki ilişkilerin hızla gelişmekte olduğunu belirten Aksal, “İkili ilişkileri daha ileriye taşımak için parlamentolar arasındaki ilişkilere çok önem veriyoruz. Bu ilişkileri çok daha ileriye taşımayı düşünüyoruz.” Şeklinde açıklamalarda bulundu.

Özbekistan programı kapsamında Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Fatma Aksal başkanlığındaki heyet üyeleri Özbekistan Âli Meclis Ombudsmanı Feruza Eshmatova ile bir araya geldi.

Toplantıda Feruza Eshmatova, Ombudsmnalığın faaliyetleri çalışmaları, insan hak ve özgürlüklerini sağlamak için ülkede uygulanan reformlar hakkında bilgi vererek önümüzdeki beş yıllık kalkınmayı belirleyen Özbekistan Kalkınma Stratejisi'nin ana yönlerinin önemini vurguladı

Yapıcı bir ruhla gerçekleştirilen toplantının sonunda işbirliğinin geliştirilmesi konuları ele alındı. Her alanda Türkiye ve Özbekistan işbirliğinin geliştirilmesinin hem farz hem karz olduğu ifade edildi. Ayrıca Kefek Heyeti ve Özbekistan Ombudsmanının yapılan çalışmalara dair karşılıklı soruları yanıtlandı, görüş alışverişinde bulunuldu.

7. BM Kadının Statüsü Komisyonu 66'ncı oturumu

BM Kadının Statüsü Komisyonu'nun (CSW) 66. Oturumu 14-25 Mart 2022 tarihleri arasında yapılmıştır. Bu oturumun teması “İklim Değişikliği, Çevre Ve Afet Risklerini Azaltma Politikaları Ve Programları Bağlamında Cinsiyet Eşitliğini, Tüm Kadın Ve Kız Çocuklarının Güçlendirilmesini Sağlamak” şeklinde belirlenmiştir. Bu kapsamda Komisyon, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız Sayın Derya Yanık ile birlikte ülkemizi BM Genel Kurulunda temsil etmiş aynı zamanda yan etkinliklere katılmıştır.

Dünyanın tüm bölgelerinden Üye Devletlerin, BM kuruluşlarının temsilcileri oturuma davetlidir. Oturumun öncelikli teması olarak “İklim değişikliği, çevre ve afet riskini azaltma politikaları ve programları bağlamında cinsiyet eşitliğini ve tüm kadınların ve kız çocuklarının güçlendirilmesini sağlamak” belirlenmiştir. Gözden geçirme teması ise “Değişen çalışma dünyasında kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesi”dir (61. Oturum Uzlaşılmış Sonuçları).

Oturumun ilk yedi toplantısının düzenleneceği Bakanlar Bölümünde; 14-17 Mart 2022 tarihleri arasında yuvarlak masa toplantılarının düzenlenmesi, ayrıca Genel Tartışmalar oturumlarının başlaması öngörülmüştür.. Sayın Bakanımızın oturumun Bakanlar Bölümüne beraberindeki heyetle katılımı ve Genel Tartışmalar ve Yuvarlak Masa toplantılarında Komisyona hitap etmesi öngörülmüştür.

Sayın Bakanımız ve TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyon Başkanımız ile beraberindeki heyet 13. Mart 2022’de Türkevinde, 66. KSK öncesinde gerçekleştirmiş olduğu ABD – New York ziyaretlerinde ABD’de yaşayan Türk vatandaşları ile bir araya gelmiştir.

Sayın Bakan, sözlerine, Anavatandan, Sayın Cumhurbaşkanımızdan getirdiği selamlarla başlamıştır. Bütün farklılıklara rağmen ortak değerlerimiz etrafında bir araya gelmenin önemine dikkat çeken Sayın Bakan, yıllarca Anavatandan uzakta yaşayan vatandaşların ciddi sorunlar yaşadığının farkında olduklarını, bu sorunları çözmek için Türkiye’nin 2000li yıllarla birlikte önemli adımlar attığını ifade etmiştir. Bu amaçla Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı’nın kurulmasının önemini vurgulamış ve yurtdışında yaşayan vatandaşların hem bulundukları ülkede, hem de Anavatanla ilişkilerinde karşılaştıkları güçlükleri çözmek için devletimizin ciddi bir gayret gösterdiğinin altını çizmiştir.

Güçlü ülkemizin her türlü zor koşulda Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde vatandaşının arkasında olduğuna dikkat çekerek pandemi, Ukrayna krizi gibi acil durumlarda

devletimizin vatandaşların ihtiyaçlarına anında yanıt verebilen bir organizasyona sahip olduğunu dile getirmiştir.

Sayın Bakan ve heyet güçlü Türkiye için yurtdışı vatandaşlarımızın önemine değinmiştir. Yurtdışı vatandaşların yaşadıkları ülkede yaşamın her alanında aktif yer almaları gerektiğini, bu doğrultuda ülkemizin her türlü desteği vereceğini vurgulamıştır. Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın örgütlü bir sivil toplum oluşturmalarının önemine dikkat çekmiş ve özellikle ABD’de yaşayan vatandaşlarımızın örgütlü hareket etmesinden memnuniyet duyduklarını ifade etmiştir. Dahası ABD’de yerel siyasetin belirleyiciliğine değinerek, Türk-Amerikan toplumu içerisinde siyasetçiler çıkmasını teşvik ettiklerini kaydetmiştir.

Komisyon Başkanımız ve beraberindeki heyet 14.Mart 2022 Pazartesi günü saat 10.00 da BM Genel Merkezi / Genel Kurul Salonunda sayın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız ile ülkemizi temsil etmiştir. Kadının Statüsü Komisyonu (KSK) 66’ncı oturumun resmi açılış toplantısına katılım sağlanmıştır. BM Genel Kurulu’nda MIKTA ülkeleri (Meksika, Endonezya, Güney Kore, Türkiye ve Avustralya) adına konuşma yapan Bakanımız, MIKTA ülkelerinin kurallara dayalı uluslararası sistemin ve insan haklarının korunmasının güçlü destekçileri olduğunu, kadın-erkek eşitliğinin sağlanması ve tüm kadın ve kız çocuklarının güçlendirilmesinin MIKTA için temel bir öncelik olduğunu ifade etmiştir.

İklim değişikliğinin uzak bir tehdit olmadığını belirten Sayın Derya YANIK, “İklim değişikliği ve afetler, dünya çapında herkes tarafında sert bir şekilde hissedilse de, cinsiyete dayalı ayrımcılığa maruz kalan, dünyadaki yoksulların çoğunluğunu temsil eden ve tehdit altındaki doğal kaynaklara daha fazla bağımlı olan kadınlar ve kız çocukları üzerinde orantısız bir etkiye sahiptir” demiştir.

Kadınlar ve kız çocuklarının, iklim eylemi, afet riskinin azaltılması ve dayanıklılık oluşturma konularında dinamik güçler olduklarını kaydeden Sayın Bakan “Bu anlayışla KSK, kadın-erkek eşitliği, iklim değişikliği, çevre ve afet riskinin azaltılması ve dayanıklılık gibi birbiriyle bağlantılı konuları ele almayı amaçlıyor” ifadelerini kullanmıştır.

Ücretsiz bakım ve ev işleri, kadına yönelik şiddet ve zararlı uygulamalar, kaynaklara erişim ve kaynakların yönetimi, göç ve yerinden edilme gibi konular da dâhil olmak üzere ayrıştırılmış veri okuryazarlığı ve cinsiyete dayalı analizinin güçlendirilmesine vurgu yapan Sayın YANIK; Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu'nda ortaya konan ve öncelikli alanlardan biri olan ‘kadınlar ve çevre’ de dâhil olmak üzere ortak vizyonumuzun tam olarak gerçekleşmesi için hala uzun yol olduğunu ifade etmiştir. MIKTA ülkelerinin, iklim

değişikliğinin, çevresel zorlukların ve afetlerin tüm kadın ve kız çocuklarının güçlendirilmesine yönelik ilerlemeye zarar vermemesini sağlamaya kararlı olduğunu vurgulamıştır.

Konuşmalarında savaştan zarar gören kadınların durumunun evrensel bir sorun olduğunu işaret eden Sayın Bakan Derya YANIK, “ Mutlaka dikkatle ele alınmalıdır. Yıllardır dünyanın dört bir yanındaki kadınlar ve kız çocukları savaşın etkilerinden orantısız şekilde zarar gördüler. Siyasi diyalog, barış süreçleri ve karar alma süreçlerinden dışlanmaya devam ediyorlar. Ukrayna'da devam eden çatışmalarda ortada bir kazanan yok. Asıl mağdurlar, kadınlar ve çocuklar. En savunmasız kişileri korumak için Ukrayna'da azami kısıtlamalar uygulanmalıdır. Bu saldırganlıktan kaçan tüm siviller için güvenli geçiş kolaylaştırılmalıdır. Ukrayna'dan kaçamayanlar için insani yardıma hızlı ve engelsiz erişim garanti edilmelidir. Tüm kadın ve kız çocuklarının hakları için burada toplandığımız dikkate alındığında, çatışmaların ortasında kalanları yalnız bırakmamak ahlaki yükümlülüğümüzdür. Artık bugün ve yarın, dünyadaki tüm insanlar için barış yolunda çalışma zamanıdır” ifadelerini kullanmıştır.

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanımız Edirne Milletvekili Fatma Aksal ve beraberindeki heyet BM Genel Kurulunda Sayın Bakanımız ile ülkemizi temsil ettikten sonra çeşitli ikili görüşmeler yapmışlardır. Söz konusu ikili görüşmeler ayrı ayrı ve birlikte olacak şekilde planlanmış ve gerçekleştirilmiştir. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonları arası bağlantı kurulması, bilgi ve deneyim aktarımı yapılması açısından çeşitli ülkeler ile oldukça verimli geçen ikili toplantılar gerçekleştirilmiştir.

V- KOMİSYONA YAPILAN BİREYSEL BAŞVURULAR İLE HAVALE EDİLEN İŞLER

A) Komisyona Yapılan Bireysel Başvurular

KEFEK Kanununun 3'üncü maddesinde, Komisyonun "*Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale edilen kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek ve gerekli gördüğü hallerde ilgili mercilere iletmek*" ile görevli olduğu belirtilmektedir.

Kanun'un 4'üncü maddesinde ise, "*Komisyon Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca kendisine havale olunan başvurularla ilgili, başvuru sahibine, yapılan işlem ve başvurunun sonucu hakkında havale tarihinden itibaren en geç üç ay içinde bilgi verir*" şeklindeki hükümle ilgili başvurulara üç ay içinde bilgi verileceği ifade edilmektedir.

Kadın erkek eşitliğinin ihlal edildiğini veya ayrımcılığa maruz kaldıklarını düşünen kişiler bir dilekçeyle, e-posta yolu ile veya faksla Komisyona başvurabilmektedirler. Komisyon, bireysel başvuruları inceleyerek ilgili kamu idareleri ile iletişim kurmaktadır. Komisyon, başvurulara ilişkin yaptığı işlemlere dair başvurucuya üç ay içerisinde bilgi vermekle yükümlüdür.

Komisyona ulaşan bir başvuru tarih ve sayı aldıktan sonra yasama uzmanları tarafından incelenmekte, ardından Komisyon Başkanına sunulmakta ve Komisyon Başkanının talimatı doğrultusunda dilekçeler hakkında işlem başlatılmaktadır. Komisyon üyeleri ve diğer milletvekilleri Komisyona gelen dilekçeleri inceleme hakkına sahiptirler. Uygulamada tüm dilekçeler komisyon toplantılarında ayrı ayrı görüşülmemekle birlikte üyelerin talebi ve komisyon başkanının gündeme alma kararıyla dilekçeler hakkında komisyon toplantısı sırasında da bilgilendirme yapılabilmektedir.

Komisyonun her yasama yılı sonunda hazırladığı ve bastırarak dağıttığı faaliyet raporunda, Komisyona gelen ve işlem yapılan bireysel başvurular hakkında sayısal bilgi verilmektedir.

Komisyona, 27'nci Yasama Döneminde 62 bireysel başvuru yapılmıştır. Başvurularda; iş yerinde psikolojik taciz, cinsel istismar, tehdit, saldırı fiillerine ilişkin iddialar, sigortalı olmadan önce yapılan doğumlar için borçlanma hakkının tanınmasına dair gerekli kanuni değişikliklerin yapılması ile maddi destek ve korunmaya ilişkin yardım talepleri yer almıştır. Söz konusu başvurulara istinaden Komisyon, incelemelerini yapmış ve yapılan işlemler doğrultusunda başvuru sahibi kişileri bilgilendirmiştir.

B) Komisyona Havale Edilen İşler

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, 5840 sayılı Kanunun 3'üncü maddesinin 1'inci fıkrasının (a) bendi uyarınca “Kendisine esas veya tali olarak havale edilen işleri görüşmek, Başkanlığın talebi üzerine ya da istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan kanun teklifleri ile olağanüstü hal sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin kadın erkek eşitliği konusunda T.C. Anayasasına, uluslararası gelişmelere ve yükümlülöklere uygunluğunu inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak” ile görevlidir.

Komisyona 27. Yasama Döneminde 6 yasama yılı boyunca 5 tanesi esas, 261 tanesi tali olmak üzere toplam 266 kanun teklifi havale edilmiştir. Teklif içerikleri ve diğer bilgiler TBMM internet sayfasında yer almaktadır.